



XUDAFƏRİN

“Xudafərin harayından qalan mən!..”



Qəzet 1932-ci ildən çıxır № 9-10 (6829-6830) 23 avqust 2020-ci il Cəbrayıl RİH-nin orqanı

23 AVQUST Cəbrayılın işğalından 27 il keçdi



“Ancaq əlbəttə ki, əsas məsələ bu gün hələ də işğal altında olan torpaqlar azad ediləndən sonra orada yeni binaların, kəndlərin, şəhərlərin salınmasıdır. Bunu da biz edəcəyik, necə ki, vaxtilə işğal altında olmuş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin inzibati əraziində yerləşən Şixarx qəsəbəsində bu gün gözəl bir şəhərcik salınıb. Orada da 1000-dən çox ailə məskunlaşıb. Aprel döyüsləri nəticəsində azad edilmiş torpaqlarda yeni qəsəbə salınıb - Cocuq Mərcanlı qəsəbəsi, hansı ki, bu gün Azərbaycan xalqının əyilməz ruhunun, iradəsinin təcəssümüdür. Evlərlə təmin edilmiş soydaşlarımız, - onların bir çoxu uzun illər Biləsuvarda salınmış köçkün şəhərciyində yaşayıb, - böyük həvəslə öz doğma torpaqlarına qayıtlılar. Bu gün orada həyat qaynayır, əkin-biçin prosesi gedir, abadlıq işləri aparılır, iş yerləri yaradılır.

Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa edilməlidir. Bizim ərazi bütövlüyüümüz bütün dünya tərəfindən tanınır və biz ardıcıl olaraq bu istiqamətdə öz siyasetimizi aparırıq. Ərazi bütövlüyüümüzə bağlı heç bir kompromisdən səhbat gedə bilməz. Bu, danışqlar mövzusu deyil və olmayıcaq. Daha da güclü olmalyıq və güclənirik. Həm iqtisadi gücümüz artır, eyni zamanda, vətəndaşlarımızın əyilməz iradəsi, öz yurdundan didərgin salınan soydaşlarımızın əzmi torpaqlarımızın azad olunacağı günü yaxınlaşdırır.”

**İlham Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti**

Zəfər soraqlı ayımız geləcək...

Yenə avqust ayı geldi... Yayıñ isti, ata-babalarımızın tabirince desək, qorabişirən ay. Bu il isə tamamilə fərqli olaraq son on ilin en sərin ayı. Həm də türk qardaşlarımızın gelişisi ilə üreyimizə su cılıyen ay. Başqalarını deyə bilmərəm, mənim üçün avqust çox fərqli bir aydı. Nə qədər isti olsa da, bu ayın ağrıcılarından, hələ də bizləri göyüm-göyüm göynədən yurd itkisindən üzüyürəm. Bu ay yaddaşma Şişqaya ve Daşbaşı şəhidlərinin adlarını hekk edib. Hələ də onların və cəmi şəhidlərimizin müqəddəs ruhları qarşısında gözü kölgəli, başı aşağıyım.

Yenə avqust ayı geldi... O ay ki, qaranlıq, zülmət, şər addım-addım üzərimizə gəlir, bizi Arazboyu kəndlərimizə üz tutmağa məcbur edirdi. Sonu görünməyən məchulluğa yol almışdıq hər birimiz. Horadız yolunun bağlanacağı təhlükəsi bir məngənətək sıxırdı hər kəsi. Düşünürdük ki, din qardaşlarımız beynəlxalq hüququn tələblərindən irəli gələn vəzifələri yerinə yetirəcək, addım-addım sərhədə yaxınlaşan yağı düşmənə dur deyəcək. Sərhəd və cənubdakı soydaşlarımız son ümidi yeri idι bizlər üçün. Amma yenə də iki od arasında qaldıq. Üz tutduğumuz o yandırı bizi...

Yenə avqust ayı geldi... O ay ki, Cəbrayılımızın dağlıq hissəsi düşmən tapdağı altına, aran kəndlərimiz yarımcən halə düşdü. Dideğinlik həyatımız başladı. Haramının ucsuz-bucaqsız çölləri minlərlə insanı öz ağuşuna aldı:

*Qızmar yay istisi qarsı üzleri,
Fələk dağ adəmin dağdan düşüdü.
Bitib tükənmədi köç karvanları,
ilan mələr çöldə qəlbim üzüdü.*

Yenə avqust ayı geldi... İyirmi yeddinci avqust ayıdı bu. Bu avqu-

ta qədər ağır, məsəqqətli çadır hayatı yaşadıq. Yaşadıq da demek olmaz. Uyğunlaşmağa çalışdıq, amma bacarmadıq. Yeni doğulan körpələrimizə Ümid adını qoymuş, dünyasını dəyişənlərimizi torpağa emanet etdik. Her yeni xəbərdən ümidiştik. Gün aya, ay ile döndü Müstəqilliyimiz naminə çətinliklərə sinə gərdik. Neftden gələn ilk gəlirlər bizim mənzil-məişət şəraitimizin yaxşılaşdırılmasına yönəldirildi. Yavaş-yavaş özünə gələn, dirçəlmeyə başlayan gənc dövlətimiz yeni qəsəbələr saldı, çadırlar leğv olundu. Gözlərimiz öündə inkişafda olan Ordumuzun hər bir görüntüsündə qurrləndik. Dünya icimaiyyətinə haqlı olduğumuzu çatdırıldıq

Yenə avqust ayı geldi... Bu avqustadək Aprel Zəfərini yaşadıq. Ordumuz nəyə qadir olduğunu düşmənə göstərdi, dost sevindi, düşmən xar oldu. Nəhayət də Cəbrayılımızın bir parçası olan Cocuq Mərcanlimizə qovuşduq, Lələ təpəye üçrəngli bayraqımızı sancıdıq.

*Yoxdu gedib gələni,
Yağı qurub tələni.
Sonda aldıq Lələni;
Artdı şərəf-şan, Vətən,
Gözün aydın, can Vətən!*

Yenə avqust ayı geldi.. Bu avqust ərefəsində Tovuz döyüşləri adlı tarixi qəhrəmanlıq salnaməmiz yازıldı. Zəfər itkisiz olmur. General Polad Həsimov və döyük dostlarını itirdik. Azərbaycan döyünən bir ürək



oldu, dünyaya bir daha haqq səsini haykırdı. "Arxalı köpək qurd basar" deyimina söykənən yağı düşmenin ağızı ovuldı. Həmişə olduğu kimi, dar məqamda canı bir, qanı bir türk qardaşlarımız səsimizə hay verdilər, "biz azərbaycanlı qardaşlarımızın yanındayıq" deməklə gücümüzə güc qatıldılar. Türkiye-Azərbaycan Ordularının birgə təlimi düşmənə yerini göstərdi, göz dağı oldu. Türk əsgerinin gelişindən qurrləndik:

*Bir millətik, iki dövlət əzəldən,
Doyammarıq bu söz adlı gözəldən.
Verəmmərik bu son şansı biz əldən;
Mən nələr çəkmişəm bildinmi, qardaş,
Gelişin mübarək, gəldinmi, qardaş!*

Yenə avqust ayı geldi... Bu avqust o birilərinə bənzəmir. Artıq biçaq sümüyü dirənib, səbər kasası dolub. Döyük alnımıza yazılıb. Gənclərimiz səfərberliyə yazılaraq Ali Baş Komandanın əmrini gözləyir. Bu avqust bizim üçün son ağırlı avqustdu, mənəcə... Zəfər soraqlı xəberlər gözləyir bizi... Növbəti avqust ayını dogma Cəbrayılımızda qarşılıqla umidile:

**HİDAYƏT SƏFƏRLİ,
AJB-nin üzvü,
Qabaqcıl təhsil işçisi**

Təbrük edirik



Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 22 iyul 2020-ci il tarixli Sərəncamı ilə kütləvi informasiya vasitələrinin inkişafındakı xidmətlərinə görə həmyerlimiz "Azərbaycan" qəzetiñin əməkdaşı Mehdiyev Allahverdi Mehəmməd oğlu "Oməkdar jurnalist" adına layiq görülmüşdür. Bu münasibətlə Allahverdi müəllimi ürekən təbrük edir, ölkə başçısının ona göstərdiyi bu yüksək etimadı bundan sonra da layiqincə doğrultmasını arzulayırıq.

"Oməkdar jurnalist" adınıñ mübarək olsun, Allahverdi müəllim!"

"XUDAFƏRİN"



Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 22 iyul 2020-ci il tarixli Sərəncamı ilə kütləvi informasiya vasitələrinin inkişafındakı xidmətlərinə görə Azərsu ASC-nin mətbuat katibi Cəbrayilli Anar Ləliş oğlu və "Xudafərin" qəzetiñin baş redaktoru Albaliyev Şakir Ərif oğlu "Tərəqqi" medallı ilə təltif olunmuşlar. Anar Cəbrayilli və Şakir Albaliyevi bu yüksək təltif münasibətiñə ürkədən təbrük edir, dövlət başçısı tərəfindən onlara bəslənən bu etimadı həmisiñə doğrultmalarını arzulayırıq!

"XUDAFƏRİN"





Video-konfrans keçirilmişdir



İyunun 30-da YAP Cəbrayıllı rayon təşkilatında ilk partiya təşkilatı sədrlərinin və partiya fəaliyətinin iştirakı ilə video-konfrans keçirilmişdir.

Yığıncaqda çıxış edən YAP Cəbrayıllı rayon təşkilatının sədri Arif Fərzeliyev bildirdi ki, tekce iyun ayında iki dəfə Partiyamızın Mərkəzi Aparatının xətti ilə video-konfrans keçirilmişdir. Axırıncı video-konfransda Baş Nazirin müavini, YAP Sədrinin müavini-icra katibi Əli Əhmədov demişdir: "Dünyada tüyən edən koronavirus pandemiyasının beynəlxalq əməkdaşlığın miqyas ve intensivliyinə menfi təsir göstərməsi beynəlxalq icmanın həyat ritminin davam etdirilmesi istiqamətində yeni formaların axtarılıb tapmasını obyektiv zərurətə çevirir. Bu mənada Azərbaycanın geniş vüset almış beynəlxalq təşəbbüslerinin COVID-19 pandemiyası dövründə daha da artması diqqəti cəlb etməye bilməz. Çox müxtəlif sahələrdə regional və beynəlxalq təşəbbüslerin müəllifi olan Azərbaycan pandemiya dövründə yeni ve müasir formatlarda beynəlxalq təşəbbüskarlığı ilə seçilməkdədir".

Əli Əhmədov qeyd edib ki, cari ilin aprel ve may aylarında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə pandemiya qarşı mübarizəde regional və beynəlxalq əməkdaşlığın möhkəmləndirilmesi imkanlarının Türk Şurası və Qoşulmama

Hərəkatı çərçivəsində videokonfrans formatında müzakire edilməsi bütün dünya miqyasında böyük rezonans doğurdu. Azərbaycan Prezidentinin təşəbbüsü əsasında teşkil edilən həmin müzakirələrin COVID-19 pandemiyasına qarşı mübarizədə beynəlxalq həmrəyliyin və əməkdaşlığın genişləndirilməsinə diqqətin artırılmasında mühüm rol oynaması xüsusile vurğulanmağa layiqdir. Ele bunun neticəsidir ki, Qoşulmama Hərəkatına üzv olan

dövlətlər tərəfindən Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü yüksək qiymətləndirilib və koronavirus pandemiyası ilə mübarizədə qlobal həmrəylik və beynəlxalq əməkdaşlıq imkanlarının müzakire edilməsinin BMT Baş Assambleyasiñin gündəliyinə çıxarılması məqsədənəyin hesab edilib. Beləliklə, hazırda Qoşulmama Hərəkatının sədri olan Azərbaycan Prezidentinin təşəbbüsü əsasında BMT Baş Assambleyasinin koronavirus pandemiyasına qarşı mübarizədə beynəlxalq əməkdaşlığın gücləndirilməsinə həsr olunmuş xüsusili sessiyasının keçirilməsi barədə tarixi qərar qəbul edilib. Qərarın qəbul edilməsinə dünyanın 130 dövləti tərəfindən müsbət rəy bildirilmesi problemin aktuallığı ilə yanaşı, Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsünə yüksək diqqətin təzahürü hesab edilməlidir.

Azərbaycan Prezidentinin COVID-19 pandemiyasına qarşı beynəlxalq əməkdaşlığın gücləndirilməsi təşəbbüsü müasir şəraitdə qlobal həmrəyliyin və əməkdaşlığın yeni imkanlarının dəyərləndirilməsi baxımından müstəsna əhəmiyyət kəsb edir. Sübüt etməye ehtiyac yoxdur ki, ayrı-ayrı ölkələr arasında fikir ayriqlarının dərinleşməsi, qlobal xarakter kəsb edən problemlər ətrafında vahid mövqə formalasdırmağın çatınlaşması ki mi meyillərin müsahidə olunduğu bir zamanda bütün dünyada ən ciddi təhdidə çevrilən COVID-19-a

"XUDAFƏRİN"

Pandemiya ilə mübarizədə birlik nümayiş etdirməliyik!

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev hər zaman qloballaşan dünyanın pozitiv paradigmalarının daha öncə çəkilməsi xəttini əsas götürərək, dialoq fəlsəfəsi çağırışlarını gücləndirmişdir. Bakıda bu istiqamətdə keçirilən silsile beynəlxalq humanitar forumlarının principləri də mövcud bəşəriyyətin üzləşə biləcəyi problemlərin başvermə ehtimallarını azaltmağa, dialoq və sülhə çağırışlar, qlobal, sağlam həmrəyliyə zəmin yaratmağa istiqamətlənmüşdür.

Bu gün eko-insan nöqtəsindən başlanan pandemiya dünyada dəlgəvarı təsirlərlə bütün istiqamətlərə neqativ təsirlərini göstərir. Dünya bu çətin sınaqdan çıxməq

üçün var gücü ilə mübarizə aparır. Təbii ki, Azərbaycan da bu istiqamətdə Ümumdünya Səhiyye Təşkilatının və eyni zamanda, COVID-19-la mübarizədə ölkəmizdə operativ qərargahın tələblərindən iki rələn məsələlər üçün var gücü ilə çalışır. Bu istiqamətdə ölkə başçısının müvafiq sərəncamları ilə gücləndirilen xüsusli vəziyyətin forma və principləri insanların təhlükəsizliyini təmin etmek məqsədi daşıyaraq bu gün tam güc ilə işləyir. İlk növbədə şəhərlərə giriş və çıxışın məhdudlaşdırılması, ciddi karantin rejimi üçün informasiya komunikasiya texnologiyaları resurslarından sistemli istifadə kimi məsələlər virusun əhatə dairəsinin



doğma, sevimli qəzet olduğunu da diqqətə çatdırılmış, baş redaktorun qəzeti işq üzü görməsində, yaşamasındaki fəaliyyətini fədakarlıq kimi dəyərləndirmişdir. 88 ildir ki, mövcud olan qəzeti rayonumuzun tarixi salnaməsini öz sehifələrində eks etdirdiyini, rayonun ictimai-siyasi, mədəni və ədəbi heyatına güzgü tutduğunu xüsusi şəkildə vurgulamışdır. Həmçinin onu da qeyd etmişdir ki, 2022-ci ilde "Xudafərin" qəzeti 90 illik yubileyi de yüksək səviyyədə keçiriləcəkdir. Bu yubileyin doğma Cəbrayıllıda baş tutacağına da əminli-

Şakir müəllimi deputatımız təbrik etdi

Milli Məclisin üzvü Ceyhun Məmmədova "Xudafərin" qəzetiñin baş redaktoru Şakir Albalıyev arasında görüntülü telefon danışı olmuşdur. Söhbət zamanı deputat 22 iyul Milli Mətbuat günü ilə bağlı və həm də Respublika Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən "Tərəqqi" medalı ilə təltif olunması münasibətə Şakir Albalıyevi təbrik etmiş, ona yaradıcılıq uğurları arzulamışdır. Deputat C.Məmmədov "Xudafərin" qəzetiñin bütün Cəbrayıllılar üçün

ini bildirən deputat bir daha Şakir müəllime bu məsul şərfli işi boyuna götürdüyüne görə yorulmazlıq və ədəbi-publisistik fəaliyyətində uğurlar arzulamışdır.

Qəzetiñin baş redaktoru sonda Ceyhun müəllimə səmimi təbriklerine və qədirbilənlək qayğısı göstərdiyinə görə təşəkkürlerini yeməmiş, "Xudafərin" qəzetiñin bundan sonra da oxunaqlı çıxmamasına bütün gücünü qoyacaqını bildirmişdir.

Rəşad QULİYEV

genişlənməməsi üçün mübarizədə ən effektiv üsullar kimi təqdirələyi hadisələrdəndir.

Ölkə başçısının xüsusi diqqəti ilə Sumqayıt Kimya Sənaye Parke "Bakı Tekstil Fabriki" MMC-nin nəzdində yaradılan tibbi masaka istehsal müəssisəsinin açılış, pandemiya ilə mübarizə sahəsində əlavə tədbirlər haqqında sərəncamı, mehkum edilmiş bir sıra şəxslərin əfv olunması haqqında müvafiq sərəncamı bu silsilədə atılan mühüm addımlardır. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin siyasetində hər zaman ölkə üçün prioritet məsələlərdən ikinci məhz informasiya - kommunikaçıya texnologiyalarının inkişaf etdirilməsi olmuşdur. Bugünkü dünya düzənində informasiyanın roluñun nə qədər əhəmiyyətli, vacib olması göz önündədir.

Prezident cənab İlham Əliye-

vin rehbərliyi ilə dövlətimiz koronavirus infeksiyasının yayılmasıñın qarşısını almaq, onun iqtisadiyyata və insanların sosial vəziyyətinə vurduğu zərərin təsirlərini azaltmaq üçün vaxtında və uğurlu tədbirlər həyata keçirmək də davam edir.

Biz koronavirus infeksiyasının ölkəmizdə yayılmasının qarşısını almaq üçün həmrəylik, birlik göstərməli və ölkəmizə dəstək olmayılıq. Yalnız bu halda infeksiyanın qarşısını ala bilərik. Ümid edirik ki, tez bir zamanda koronavirusa qalib gələcəyik.

**Cəbrayıllı rayon prokuroru,
kiçik ədliyyə müşaviri
Ramiz Kamal oğlu Əliyev**



23 avqust Cəbrayılın işğalindan 27 il keçir

Mən erməniləri hər zaman bize qarşı düşmən münasibətdə görmüşəm

**"Azərbaycanda əsgəri hər kəs sevir, ona Qarabağı azad edəcək
qəhrəman kimi baxır" - Polkovnik Zakir Vəliyev**



Zakir Veliyev peşəkar hərbçidir. 1949-cu ildə Cəbrayılın Balyand kəndində anadan olub. Politeknik institutunu (Azərbaycan Texniki Universiteti) və Bakı Ali Hərbi Məktəbini bitirib. Uzun xidmət yolu keçən polkovnik Veliyev 1980-1986-ci illərdə SSRİ-nin Almanyanın Frankfurt şəhərindəki hərbi hissəsində komendant müavini, komendant olub. Salyan, Qaradağ hərbi komissarlığında çalışıb. Cəbrayıl və Füzulinin hərbi komissarı işləyib. Hazırda təqaüddə olan polkovniklə Qarabağdan danışmışıq. Modern.az-in onunla səhbətini təqdim edirik:

- Zakir müəllim, təcrübəli hərbçi kimi son günlər cəbhə bölgəsində baş verən hadisələri necə qiymətləndirirsiniz?

- Bu gün Azərbaycan ordusu çox güclü texniki imkanlara sahibdir. Eyni zamanda əsgərlərimizdəki ruh yüksəkliyi mənə onu deməye əsas verir ki, bu gün Azərbaycan ordusu torpaqlarımızı işğaldan azad etmək imkanlarına sahibdir. Ali Baş Komandanın da dediyi kimi, biz öz torpaqlarımızı hər an işğaldan azad etməyə hazırlıq. Bir hərbçi olaraq deyə bilərəm ki, ordumuzun gücünü, qüvvəsini və yenilməzliyini düşmənlərimiz bilir və onlar bundan daima narahatdırırlar. Mən SSRİ dövründə hətta hərbdə də ermənilərin hər zaman bize qarşı düşmən münasibətdə olduğunu görmüşəm. Frankfurtda komendantı evez edirdim. Postda bir erməni əsgərinin dayandığını gördüm, ona salam verib, rus dilinle "Necəsen, zəmlyak" deyib, kecdim. Əsgər olmağına baxmayaraq, o mənə "Biz niyə yerli olur, siz azərbaycanlı, mən erməniyəm" dedi. Etiraf edim ki, otağıma gəlib, bu hadisəni çox düşündüm. Bir az keçidkən sonra özümü toparylıb, onu otağıma çağırıdım. Ciddi tövəb etdikdən sonra, ona 15 günlük

hebs cəzası verdim. Çünkü əsgər bölüçülük hissində idi. Daha bir hadisəni sizinlə bölmüşəm istəyirəm. O vaxt tanıldıgım bir erməni sürücü var idi. Bakıdan rayonların birinə getmək üçün onunla danışmışdım. Mən o zamanlar zabit olaraq çalışırdım. Biz rayona getdik və bizi orda çox yaxşı qarşılıdlılar. Qayıdanda əsgər mənə dedi ki, "Yoldaş komandır, mən azərbaycanlıların bu qədər qonaqpərvər, mehriban bir xalq olduğunu bilmirdim. Mənə çox yaxşı davrandılar. Gördüm ki, bize sizin haqqınızda heç vaxt doğruları danişmayıblar". Mən bunları ona görə danişıram ki, hətta o vaxtlar hərbdə belə erməni əsgərlərinin azərbaycanlı hərbçilərə qarşı nifretlə dolu olduğunu gördürüm. Ona görə mən sərhəddə baş verənləri yeni hadisə kimi qiymətləndirə bilirəm. Mənəfүr düşmənimiz bize qarşı hər zaman bu hiyəgərliliklərə el atıb, bizim doğma torpaqlarımızı öz dədə-baba torpaqları kimi qələmə veriblər. Ermənilər düşməncilik siyasetlərini artıq neçə illərdir ki, davam etdi-

ra bilməzlər. Ordumuz indi daha güclü, qüdrəti və yenilməzdür. Bir şeyi de bildirir ki, sizlər de bu texribatın ermənilərin öz gücünə soyğunən məsələ olmadığının fərqlindesiniz. Ali Baş Komandan da bildirdi ki, Ermənistən Azərbaycanla təkbətək vuruşa bilməz, onların buna qüdrəti çatmaz. Onlar hansısa qüvvələrin göstərişi ilə bu texribati törədirler. Hətta düşündürdülər ki, illər keçəcək və bu hadisələr unudulacaq, azərbaycanlılar daha Qarabağı və işğal edilmiş digər ərazilərini geri istəməyəcək. Amma indi Azərbaycan xalqı, ordusunu işğal edilmiş torpaqlarımızın geri qaytarılmasını 30 il əvvələ müqayisədə daha çox istəyir. Bu da çox sevindirci haldır ki, artıq ordumuzda, milletimizdə çox böyük ruh yüksəkliyi var, onlar hər an döyüşə hazırlırlar. Bunu artıq Ermənistən da, onlara dəstək olan şəhər qüvvələr de başa düşürlər və bu məsələdən çox narahatdırırlar. Azərbaycan xalqı ister ölkə daxilində, isterse de ölkə xaricində ordumuza çox ciddi dəstək olur. Qarabağın işğal edilməsi istiqamətinə keçirilən aksiyalar bunun sübutudur. Bu aksiyalar dünyaya səs saldı. Və bu aksiyaların vasitəsilə biz bir daha bildirdik ki, Azərbaycan sülh yolu ilə torpaqlarının geri qaytarılmasının tərəfdarıdır. Mən bir hərbçi olaraq, hətta inidiki vaxtimda belə torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi üçün hər an mühərabəyə getməyə hazırlam. Ermənistən atlığı addımlar, həyata keçirdikləri texribatlar onu deməyə əsas verir ki, biz torpaqlarımızı sülh yolu ilə işğaldan azad edə biləməyəcəyik. Ona görə torpaqlarımızı ancaq mühərabə yolu ilə geri ala bilərik. Sevindirici bir hal da ondan ibarətdir ki, bu gün torpaqlarımız uğrunda həm öldürməyə, həm də canlarından keçməyə hazır olan Azərbaycan ordusu, Azərbaycan gəncləri var.

- Zakir müəllim, bildirindəki, torpaqlarımız ancaq mühərabə yolu ilə geri qaytarıla bilər. Bu da Ermənistən destruktiv siyasetinin nəticəsidir ki, Azərbaycan sülh istəsə də, onlar bu addımı atırlar. Siz SSRİ dönməndə zabit olaraq çalışıbsınız. Almaniyada, Gürcüstənə uzun hərbi xidmət yolu keçibsiniz. Bugünkü Azərbaycan ordusu ilə SSRİ ordusunu necə müqayisə edardı-

niz?

- Cox maraqlı məqama toxundunuz. Mən SSRİ ordusundan xidmət etmişəm və ora daha çox bağlı idim. Azərbaycanda isə hərbi komissarlıqlarda çalışmışam. Yeni Azərbaycan Milli Ordusu ilə bağlı kifayət qədər məlumatları var. Azərbaycan Milli Ordusu -müstəqil Azərbaycan ordusu bizim hər birimizin qürur yeridir. O zamanlar insanlarda ideoloji məsələlərlə bağlı belə bir düşüncə var idi ki, niyə biz SSRİ ordusuna xidmət etməliyik? Niyə özümüzün müstəqil ölkəmiz, ordumuz yoxdur? İndi bizim müstəqil ölkəmiz var, artıq hər bir əsgər o müstəqil ölkənin atributu, eyni zamanda qoruyucusudur. Və insanlarda gələcəyə böyük ruh yüksəkliyi, inam var. Ordumuzda, gənclərimizdə bu cüre ruh yüksəkliyi olduqdan sonra Azərbaycan ordusu heç vaxt yenilmez. Hərbdəki son quruculuq işləri onu deməyə əsas verir ki, müstəqil Azərbaycan ordusu heç de SSRİ ordusundan zəif deyil. Əksinə, bir çox məsələlərdə, xüsusi olmaç məsələlərdə standartlara cavab verən texnika ilə təmin olunması bizim bir daha düşməni necə yerində oturda biləcəyimiz sübutudur. Azərbaycan ordusunu təkcə fiziki deyil, mənəvi cəhətdən də döyüşə hazırlanır. Mən bütün bunlara görə Cənab Ali Baş Komandanın minnətdarlığını bildirirəm, çünkü məhz onun sayəsində bu gün Azərbaycanın qürur mənbəyi olan yenilməz ordusunu var. Bu gün insanlarımız küçədə bir əsgərə rast geldikdə ona qayıçı, sevgi ilə yanaşır. Çünkü əsgərə her kəs Qarabağımızı işğaldan azad edəcək bir qəhrəman kimi baxır. Mən Azərbaycan ordusunu ilə qurur duruyam!

- Siz əslən Cəbrayıldansınız. Təbii ki, Sizin vətən sevginiz, torpaq həsrətiniz bir çoxları ilə müqayisə edilməyəcək qədər ağırlıdır. Siz necə düşünürsünüz, biz torpaqlarımızı işğaldan azad edə biləcəyikmi?

- Mən söhbətimizin əvvəlinde bu sualları cavablandırırdım. Biz mütləq şəkildə torpaqlarımızı işğaldan azad edəcəyik. Bunu Ali Baş Komandan, Azərbaycan ordusu, Azərbaycan xalqı istəyir. Bunu vətən uğrunda canlarından keçmiş şəhidlərimiz ruhu istəyir. Onların qanı yerde qalmamalıdır. Buzmuz torpaqları işğaldan azad etməməyə haqqımız yoxdur. Mən Ermənistən ordusuna bələdəm, biliyəm ki, onlar bizim ordumuzla bacara bilməyəcək, çünkü zəifdirler. Onlar bizi təkbətək vuruşa bilməzlər və əminəm ki, onlar hətta o torpaqları qoyub qaçarlar. Bu gün Təbrizdə, Borçalıda, eləcə də digər yerlərdə yaşayışın azərbaycanlılar ruhları, canları ilə torpaqlarımızı işğaldan azad etməyə hazırlırlar. Hətta bu ruh yüksəkliyi məni belə bu yaşımda böyük sevinc, qələbə qazanmaq əzmi ilə mühərabəyə səvq edir. Biz elə bir ruhla silahlanmışı ki, əminəm ki, bu silah bizi mütləq işğal olunmuş torpaqlarımıza aparacaq!



Oğlu Ceyhun hərbi xidmətdə

rirlər. Bu da növbəti bir texribat idi. Bu zaman bizim qəhrəman oğullarımız - generalimiz, polkovnikimiz, rütbəli hərbçilərimiz şəhid oldular. Allah onlara rehmet elesia! Ermənilər Azərbaycan-Ermənistən sərhəddində ateşkəsi pozub, neyəse nail olmaq istəsələr də, niyyətlərinə çata bilmədilər. Çünkü Azərbaycan ordusunun peşəkarlığını, döyüş qabiliyyətini, əzmini artıq onlara sindi-

gələr" deyimində xəta həm də qəzanı - ölümü bildirir. Başqa sözə, atasız - yetim qalmaq da atanın bir Allah bəndəsi kimi başına gələn xətbəla, ölüm hadisəsi olduğu göstərilir. Burda setiraltı olaraq atasız olmaqla Allahlə hardasa barışmaq duyğusu da var. O mənəda ki, ata da dünyani tutub getməyəcəkdir ki!... Amma bu "barışma" hissini əvəzində insanın Tanrıdan başqa bir umacağı - gileyi vardır: "Mən fəleyə neylədim ki, məni butasız qoydu?" Yəni insan (böyük insan) feleyin onu butasız qoyması ilə barışma istəmir. Çünkü insanın butasız qalmağı həyatdan yarımamışı - özgə sözə, həyatdan yetim qalması deməkdir. İnsan müəyyən yaş həddine yetdiyindən sonra ata-anasından ayrılmalı, ayri təsərrüfat olmalı və ailə həyatı qurub - butasına qoşub, müstəqil həyat yaşamalıdır. Bu, həyatın təbii qanunudur. Məhz yuxarıdakı bayatının 1-ci iki misrasında atasızlıqdan gileyenlər və ardınca da "qul başına xata gələr" deyimimizə müvafiq olaraq atasızlıqla barışma hissini müqabilində insan butasızlıqla barış-

maq istəmir. Atasızlıq - cismani yetimlikdir, həyatın təbii-biooloji prosesidir. Butasızlıq - mənəvi yetimlikdir, həyatdan - taledən yetim qalma faciəsidir. Bax bu mənəda insan felekdən gileyilidir ki, mən feleğə neyələdim, "süldü aş bişirib ağzını yandırdım ki, Allahın?" məni yaradı, taledən yetim-butasız qoysu məni?!.. Bütə sözü həm də "butax" - budaq sözünün tələffüzündə sonuncu "x" səsini düşməsi (eleziya) hadisəsidir ki, insanın mənəvi və fiziki qolu-budağı timsalıdır. İnsanın həyatda qolunun-budağının kəsilməsi faciəsidir butasızlıq! Uşaq yetim qalandan boyunu bükük qaldığı kimi, böyük de butadan yetim qalandan - butadan yarımaya, butasız qalandan boyunu bükülü nisgilli bir ölüm yaşayır. Əslində həyat yoldaşı - ailə qurdüğün insan (buta) həm də mənəvi olaraq insana ata-ananın uşaq üçün yerinə yetirdiyi arxa-dayaq funksiyasını yerinə yetirməklə rəmzi mənəda insanı yetim olmağa qoymur...

Şakir Albaliyev

Butasızlıq faciədir

Böyük adamların (həyatdan) yetim qalması daha dəhşətli olur. Ata-ana itkisindən yetim qalan uşaqlar pisin-pisin, korun-korun da olsa, böyük yekirilər, böyük bir tərəfə çıxırlar, ailə-uşaq sahibi olub, cəmiyyətdə də müəyyən mövqə tutu bilirlər. Anam Qərenfil demişkən, "daş, torpaq xırdaşı deyil ki, uşaq, yekeləcək". Yaxud da: "Yamanlıq Əzrayıla qalır..."

Amma böyük insanın yetimliyi həyatdan yetim qalmaq, həyatdan yarımamaq, şəxsi və ictimai həyatda özünü tapa bilməməkdir.

**Atasızam, atasız,
Heç qul olmaz xatasız.**

Mən fələyə neyələdim,

Məni qoysu butasız

şəklindəki bir bayatımızda əslində bu məqa-mışa işarə vurulub. Butasız qalmaq elə həyatdan yarımamaq, həyatdan yetim qalmaqdır, insanın



23 avqust Cəbrayılın işgalindan 27 il keçir

Zaman-zaman şanlı-şərflü tarixi keçmiş, zəngin təbəti, məhsuldar torpaqları və üzləri ni halallığı söykəyen sakinleri ile tanınan Cəbrayıl rayonu ana Vətənimiz, gözəllər-gözəlli Qarabağın bir parçası, qəlbimizin hərəeti, gözərimizin nurudur. Coğrafi ərazisində 4480 hektar çeşidli ağaç və bitki növleri ilə zəngin meşə, 58686 hektar əkin və otlak sahəsi, 1077 hektar meyve və 5385 hektar üzüm bağları rayonun vari-varidatı idi. Uzaq əsrlərdən soraq verən Xudafərin körpüleri, bənzərsiz qədim memarlıq abidələri, yaşı

Xudafərin körpüleri, Çələbiler kəndindəki Məscid kompleksi, rayon mərkəzindəki "Sultan Məcid hamamı" Azərbaycan memarlığının nadir inciləri hesab edilməye layıqdır. Bu baxımdan Şıxlar kəndindəki "Dairəvi Türbə", Xubyarlı kəndindəki "Dairəvi" 8 güşəli türbə və məqbərələr, türk qəbiristanlığında türbə və məqbərələrin də hər biri nəsildən-nesilə ötürülmüş canlı tarixdir. Rayonun ərazisində çoxlu sayıda yazılı abidələr vardır ki, bunlardan biri - Ağaqlandakı Orxon-Yenisey yazılı abidəsi ulu keçmişimizin izlərini eks etdirir.

Qürurumuz, güvəncimiz Cəbrayıl



yüzilliklərle ölçülen nəhəng çinar ağacları, 118 kəhriz, 99 bulaq rayonumuzun adını diller əzberi etmişdi.

Cəbrayıl rayonu Kiçik Qafqaz dağlarının cənub-şərqində, Gəyen düzü və Qarabağ silsiləsində yerləşir. Rayon cənubdan Araz çayı boyu İran İslam Respublikası, cənub-qərbdən Zəngilan, qərbdən Qubadlı, şimaldan Xocavənd, şərqi Füzuli rayonları ilə həmsərhəddir. Ölkəmizin inzibati xəritəsində 1050 kv.km. ərazisi olan rayonumuz 27 il əvvəl Ermenistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmiş, eleyən vaxtdan bu günə kimi Cəbrayıl camaati məcburi köçkünlük hayatı yaşamaqdadır.

Tarixi düşmənlerimiz tərəfindən ata-baba yurdumuzun işğalı nəticəsində rayonun 1 şəhəri, 4 qəsəbəsi, 92 kəndi erməni quldurları tərəfindən talan edilərək yandırılmış, 132-dən çox yerli əhəmiyyətli tarixi, mədəniyyət və dini abidələri erməni vandalizmə məruz qalmışdır. Bunurla bərabər, rayon ərazisindəki 13147 fərdi yaşayış evi, 886 icimai bina, 8 sənaye, 44 kənd təsərrüfatı, 149 mədəniyyət, 91 təhsil, 1 məktəbənkənar müəssisə, 3 uşaq musiqi məktəbi, 1 Texniki Peşə məktəbi, 77 sehiyyə, 96 məsiət xidmeti obyekti, 65 rəbitə, 56 körpü, 28 su anbarı, 32 nasos stansiyası, 65 km qaz kəməri, 11 tikinti müəssisəsi dushmanə əlinə keçmişdir. Rayon işğal edilərək əhalinin şəxsi təsərrüfatında olan 26 min başdan çox iri, 53224 başdan çox xirdabuynuzlu heyvanlar qarət edilmişdir. Ümumiyyətə, bu işğal nəticəsində rayona 5.346.654.240 AZN dəyərində ziyan vurulmuşdur. 1988-ci ilən 1993-cü ilə qədər erməni qəsəbələrinə qarşı mərdliklə döyüşən Cəbrayıl rayon sakinlərindən 400-e yaxın şəhid olmuşdur ki, onlardan da 13 nefəri yetkinlik yaşına çatmayınlardır. Qanlı-qadlı döyüşlər nəticəsində rayon üzrə 8 uşaq mühərabədə hər iki, 207 uşaq isə valideyilərdən birini itirmişdir. Torpaqların müdafiəsində qəhrəmanlıq göstərmiş həmyerilərimizdən 6 nefəri Azərbaycan Respublikasının Milli Qəhrəmanı adına layiq görülmüşdür. İşğal nəticəsində 52604 (hərəkət 80032) Cəbrayıl rayon sakini ata-baba yurdalarından didərgin salınaraq məcburi köçkünlər kimi respublikanın 54 şəhər və rayonunda müvəqqəti məskunlaşmışdır.

Yuxarıda deyildiyi kimi, Cəbrayıl rayonunun ərazisi maddi və mədəni abidələrlə zengindir. Bunlardan Dağ Tumas kəndi yaxınlığında yerləşən "Divlər Sarayı" məğarasi, Qacarıçı kəndindəki "Məscid Təpəsi", "Canqulu" və "Qumtəpə" kurqanları, Tatar kəndi yaxınlığında Qızılıqaya dağındaki Sıklon tikintisi, Şıxlar kəndi yaxınlığında "şəhərcik qalıqlar", "Qışlaq yerləri", Diri dağındaki Mazannanə, Mərmar nənə məqbərələri həm tarixi və hem arxeoloji baxımdan çox qiymətli memarlıq abidələridir. Bunularla yanaşı, Dağ Tumas kəndindəki "Başıkesik Kümbəz", Sirk kəndindəki "Qala", Diri dağındaki "Qız galası",

ən deyərli daş salnamələrdən biridir.

Rayonun ərazisi sement istehsal üçün qiymətli xammal ilə, məmrər və başqa tikiñi materialları ehtiyatlaşdırı ile zəngin olmuşdur. Əhali işğaldan əvvəl əsasən üzümçülük, heyvandarlıq, taxılçılıq, baramaçılıqla məşğul idi. Rayonda tikiş, xalça, cihaçqayırmama sexləri və müxtəlif sənaye obyektləri fəaliyyət göstərirdi. Cəbrayıl aşıqların ulu babası sayılan Dırılı Qurbanının, Aşıq Pərinin, Mucrum Kərimin, Aşıq Humayı, Aşıq Abdullanın və başqa bu kimi el sənətkarlarının vətənidir. Elm, mədəniyyət bu torpaqda hemişa inkişaf edib. Cəbrayıl rayonu güclü kadr potensialı, yüksək intellektə malik ziyanlıları, görkəmlı alımları ilə hemişa ölkəmizdə fərqlənmişdir.

Uzun illər boyu Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinin sədri vəzifəsində işləmiş Teymur Quliyev, Azərbaycan KP MK-nin katibi vəzifəsində çalışmış Həsən Həsənov, uzun dövr ərzində Azərbaycan Respublikasının Maarif Nəzirliyinə rəhbərlik etmiş SSRİ Pedaqoji Elmlər Akademiyasının akademiki Mehdi Mehdiyadə, Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının vitse-prezidenti olmuş akademik Əşrəf Hüseynov, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzv akademik Tofiq Hacıyev, Xalq Yazarı Sabir Əhmədli, elecə də dövlətin idarə olunmasına, elm, mədəniyyət və incəsanətin inkişafında, iqtisadiyyatın və hərbi qüdrətimizin artırılmasında müstəsna rol olmuş digər onlarla həmyerilərimizlə hemişa qurur hissi keçirmişik. Torpağa bağlılıq, halal zəhəmet cəbrayillilərin əzəli həyat tərzi, vətən sevgisi, yurd amalıdır. Sosialist Əməyi Qəhrəmanın Bəyaz Həsənova, Şahnaz Əhmədova, Məmməd Əhmədov, Köçəri Babayev, Yusif Fərziyev, Qaçay Səferov, Sərdar İmrəliyev və başqa emək qəhrəmanlarının adları, habelə sovetlər dönməndəki Böyük Vətən müharibəsində Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına layiq görülen 19 yaşı Cəmil Əhmədovun döyüş hünəri təkcə Cəbrayılın deyil, onun hüdudlarından çox-çox uzaqlarda da məşhurdur.

İndiki günlərimizdə Cəbrayılın yetirmələri dövlətimizin idarə edilməsində, elm sahəsində, torpaqlarımızın müdafiəsində fəal iştirak edir, Azərbaycan xalqının bu günü və gələcəyi namine öz töhfələrini verirler.

2016-ci ilin aprel döyüşlərində Azərbaycan Ordusu Lələtəpə yüksəkliyi və Cocuq Mərcanlı kendini işğaldan azad etmək, doğma el-obalarımıza qayıdağımız günlərin üzəqda olmadığını ortaya qoysdu. Məhz həmin vaxtdan sonra özünün en gözəl qurğularına qoysan Cocuq Mərcanlı kəndi Qarabağa gedən yolun qapısı hesab olunmaqdadır. Əten ay Tovuz istiqamətində dushmanın növbəti təxribatının qarşısını almaqla, ona tərrix ibret dərsi veren Milli Ordumuzun əsgər və zabitləri bir daha sübut etdilər ki, Ali Baş Komandanımız İlham Əliyevin rəhbərliyi və əmri ilə ulu yurd yerlərimizi tezliklə dushmanın azad etməyə qadirdirlər və inşallah, tezliklə hamımız bu tarixi qələbənin şahidi olacaqı.

Ele bu ümidi də 27 ildir ki, bəri doğma el-obalarımıza qayıdağımız günü həsrətə gözləyən, dövlətimizə, möhtərem Prezidentimizə həmisi öz sədaqətliyilər ilə fərqlənən Cəbrayıl camaatına yurd vüsali arzulayır, ölkəmizin müdafiəsi və ərazi bütövlüyü uğrunda dushmanlər döyüşlərdə şəhidlik zirvəsinə ucaşan ərənərimizə isə ulu Tanrıdan qəni-qəni rehəmt diləyirik!

XUDAFƏRİN

CƏBRAYILDA QALAN DÜNYAM

İller öncəsi dünyaya göz açdıq Cəbrayıl rayonu saf havası suyu, bənzərsiz təbəti və dövlətə, dövlətçiliyi sədəqəti, səmimi-istiqaməli insanları ilə hamını məftun edirdi. Kökleri-qaynaqları uzaq mililiklərdən soraq verən bu ulu məkan, zəngin tarixi, qiymətli memarlıq abidələri, məhsuldar torpaqları, qala timsallı dağları-qayaları, təbii məşəlikləri, əsrlərin dizlərini qatlayan Xan Çınarları ile tanındı.

Doğulduğuları gündən halallığı üzlərinin söykəyen Cəbrayıl camaatının mərdliyi, qonaqpərvərliyi və zəhmetsevərliyi dillər əzberiydi. Sekseninci illerin əvvələrində qələmə aldığım, sonralar ayrı-ayrı zaman kəsimlərində yeni bəndlər əlavə etdiyim və işğaldan sonra dönmənlərdə rayonumuzun yetirməsi, akademik Tofiq Hacıyevin təbirince desək, Cəbrayılın poetik xəritəsinə çəvrilən "Tamaşa" adlı poemam indiki günlərimizdə hələ əlçatmaz-ünyetməz olan o bənzərsiz məkanın sözü ilə ilmə-ilmə çekilmiş portreti hesab olunur:

*Cəbrayılı qəribsəsən çıx yola,
Ordakı Xan Çınarım qol-qola.
Tumas Ata yaranışdan bir qala,
Ağoğlanım, Diridəğim tamaşa...*

Cənnət timsallı Qarabağın dilbər gusərlərindən olan Cəbrayılın aran hərərəlli, dağ nəfəsi yaşayış məskənlərini bir-biriyle birləşdirən yollar Xan Arazdan, Xudafərin körpürlərindən, Diridən, Lələdən tutmuş ta Ağoglanı, Tumas Ataya, Sirk meşələrinə, Tey, Görduba dağlarında nadək uzanırdı. "Ağyol" a, "Şiştəpə" yə, Balyan dağlarına qalxanda rayonun Arazboyu sıralanan yaşayış məskənləri bənzərsiz görüntüləri ilə adamı valeh edirdi. Yaz aylarında ucu-bucağı görünməyen Geyən çölləri, Topcqə, Ceyran düzəlli təbətin əlli-riyə toxunan al-əlvən ilmeli yaşıl xalını xatırladı. Sayı-hesabı bilinməyən ayna bulaqların, dirilik suyunu bənzəyən kehrizlərin əvəzi yox idi. Rayonun iri yaşayış məskənlərindən olan Böyük Mərcanlı, Soltanlı, Minbaşılı, Süleymani, Şahvelli, Dağtumas, Quycəq, Hovuslu, Maralyan, Mehdi, Qaracallı... kəndlərinin adları dillər əzberi idi. Dağların qoynuna sığanın Cəbrayıl şəhəri küçə-küçə saxələnərək əsrarəngiz görünüşü ilə könülləri oxşayır. Cəbrayilli elm-sənət adamlarının, sehiyyə, təhsil, mədəniyyət sahələrində çalışan sayseçme ziyanlıların yaxın uzaq ellərdən soraqları gelirdi...

Bəndəm qonşularımız qanlı caynaqları ilə əzəli yurd yerlərimizi əle keçirmək niyyətində döşdükleri vaxtlarda, ərenərimiz doğma torpaqlarımızı qorumaq namənə döyüslərdə qəhrəmanlıq nümunəsi göstərdilər. O qanlı-qadlı illərdə şəhidlik zirvəsinə ucalan Şikarın, Kazımın, Vüqarın, Mireləmin, Samirin (Tiqana)... adları qəhrəmanlıq simvoluna çevrildi. Yurdumuzun yaxın-uzaq bölgələrindən gəlib cəbrayilli ərenlər birlilikdə döyüslərə atılan igidlərin hünəri dillərdə gəzib dolasdı. Həm qanlı döyüslər zamanı, həm də rayonun işğala məruz qaldığı günlərdə Cəbrayılın qeyrəti ərenləri ilə birlilikdə yüzlərlə insan düşmən güləsine tuş gəldi. Arazın qanlı sularında qərq olanların harayı ərşə qalxdı. Hacı Qaraman Babanın mütəddəs ziyanətgahı, Dirili Qurbanı, Aşıq Pəri, Mücrüm Kərim, Aşıq Surxay, Aşıq Humay, Aşıq Abdulla... və mərhum yazarı Sabir Süleymanovun gor evləri sızlaya-sızlaya qaldı. Doğma el-obalarından perik düşən 60 minə yaxın həmyerimiz müxtəlif bölgələrə səpələndildi...

O ağrı-acılı günlərdə ev-eşiyini, həyət-bacısını məcburən tərk edənlərdən biri də men və ailə üzvlərim id. Otuz ilə yaxın ədəbi yaradıcılığının nişanələrini, əlyazmalarını, en başlıcası isə Cəbrayıl boyda dünyamı itirəndən sonra Mingəçevirə üz tutdum... İyirmi yeddi il qabaq məndən nişanə qanlı dəst-tanışlara, ədəbi ictimaiyyətə yerimi nişan vermək istəyi ilə qələmə aldığım "Bir şair yaşayır Mingəçevirdə" adlı şeirim müvəqqəti olaraq məskunlaşdırıldığım ünvan-dan soraqları verdi:

*...Kürü Araz bilir, Bozdağı Diri,
Qalib Cəbrayılda qibləsi, piri.
Sızlaya-sızlaya nə vaxtdan bəri
Bir şair yaşayır Mingəçevirdə...*

Bizim Cəbrayıl camaatı mərd, əməksevər, istiqaməli, etibarlı-sədəqətli olduqlarından doğma yurddan perik döşdükleri iyirmi yeddi il ərzində de öz halal zəhmətərinə güvenməklə, ləyaqətlərini, abır-həyalarını qorub saxladılar. İller üzünü yaxın-uzaq ellərdə namuslu-qeyrətli, duz-çörəkli, sade-səmimi insanlar kimi tanınan həmyerilərim vətənə gərekli əvladları böyüdürlər, oğul-qız toyu etdi, təzə dost-tanış tapdırılar özlərinə. Savadlı-qabiliyətli cavanlarımız elm-sənət aləminə ayaq açıdlar, idman yarışlarında hünər göstərdilər, üçüncülu bayraqımızı and-aman yeri bildilər. Ancaq bununla belə dünyadan yurd həsrəti ilə köçən doğmalarımız bir-birlərdən nigaran getdilər. Bəzi hallarda dostdosta, qohumun-qohuma əlləri çatmadı. Son nəfəslərində belə doğma yurd yerlərinin adları dillərinə qızılən minlərlə həmyerilərimiz qərib məzarlarda zülmətə qərq oldular... İyirmi yeddi illik ayrıldıqdan sonra belə, qəlbimizdəki yurd həsrətimiz elə əvvələr olduğunu qədər təzə-təzdir. Ağzı dualı aqsaq-aləgbirçəklərimiz də, dünyaya qərib ellərdə göz açan əvladlarımız da, "cəbrayillyam" deyibən qurur hissi keçirir, o ulu məkəna qayıdacaqları günü intizarla gözləyirler...

Məni yaxınlıdan-uaqdan tanıyanlar bilir ki, Cəbrayıl eli, doğulduğum Böyük Mərcanlı oymağı qıbləm-səcdəgahımdır. İyirmi yeddi ildir ki, suya söylədiyim yuxularımın sonunda ulu Tanrıdan yurd vüsali dileyirəm. Kürü Araza, Bozdağı Diriye bənzətməkə özümə təsəlli verir, Xan Çınarlı Cəbrayılımiza yenidən qovuşmaq ümidiyle günlərinə calayır, qələmə aldığım şeirlərimətə atelim adını döne-döne əzizləyirəm.

İller öncəsi qələmə aldığım və sonralar mərhum bəstəkar elqızımız Məlahət Həmid-qızımızın mahnıya əvvirdiyi, tanmış cavın müğənnimiz Vüsal Zamanovun ilk dəfə ifa etdiyi bir şeirində dediyim kimi "Cəbrayılda qalan dünyam" yollarımıza göz dikib. İyirmi yeddi il əvvəl itirdiyim bu əsrarəngiz dünyaya qovuşmağa can atır, xəyallarımızda o cənnət timsallı məkəna döne-döne baş çəkirik. İndiki günlərimizdə her birimizin qəlbində dil açaq "Cəbrayılda qalan dünya"miza qovuşmaq arzumuz bizim közərin ümidiyərimiz, yurd sevgimizdir. Bu məqəddəs istəmən də varlığım dan yerinə, qələmə aldığım misralarımın poetik iştartısına çevrilib:

*...Səni ovundurum qoy hələ sözə,
Karvan geri döñər əzəlki izlə.
İsmayııl deyir ki, yolumu gözlə,
Qayidib qoynunda dincəsiyəm mən...*

Ulu Tanrı cəmi şəhidlərimizə qəni-qəni rehəmet eləsin! Cəbrayıl qayıtmaq istəyi ilə yurd ağrı-acı



23 avqust Cəbrayılın işğalindan 27 il keçir **Böyük qanlar töküldü...**

Kəndimizdə saysız-he-sabsız yer-yurd adları vardi. Camaat hər dağa, hər derəyə, hər bərəyə o yə-rə-yurda müvafiq olan bir ad qoymuşdu.

Lap elə Dədə Qorqud zamanında hər kəs öz hünərinə, ərdəmlik keyfiyyətinə görə ad seçilib verildiyi kimi, bizim Dağtumas kəndində de vətən torpağının hər bir güşəsinə el-oba tərefindən bir ad qoymuşdu. Necə ki, insanın şəxsi vəsiqəsi olan pasportunda onun müvafiq kimlik göstəriciləri eks olunur, o cür də yerimizin-yurdumuzun - üstündə doğulduğumuz, yaşadığımız və sonra da dünyamızı dəyişdiyimiz vətən torpağının da hər bəndinin-bəresinin, daşının-qayasının, meşəsinin, bulağının və s.-nin də xalqımız-camaatımız tərefindən xüsusi olaraq şifahi nitqdə möhürlənmiş adları vardi. Özü də bu adlar havayı yerə verilməmişdi həmin yerlərə (ünvanlara). Həresinin məxsusi olaraq öz tarixçəsi, yeni müyyəyen tarixi əsası, yaxud da ən azından özünəməxsus təbii-biooji quruluşuna uyğun olan ya həqiqi, ya da obrazlı metaforik göstəricisi varydı. Xalqımız (el-oba camaatımız) torpağı, yeri-yurdu da öz müvafiq adıyla (el dilində "yeriylə-yatağıylı") adlandırib-taniyarıdı. Bele topotimik adlardan, oronimlərdən biri də hələ uşaqlığımızdan - ağlım kəsən vaxtlardan eşitdiyim və yaddaşimdə özüne əbədilik məskən salmış "Abasvurulan" ("Abasvirulan") ifadəsi (yer adı) idi. Çinəfarlı bulağının yanında idti bu yer. Sovet dövründə beynəlməlilik ab-havası təbliğ edildiyindən (baxmayaraq ki, ruslar "böyük qardaş" kimi qələmə verilir, ermənilərin məkli eməlləri vaxt-bivaxt öz işini görürdü), üstəgəl də xalqımızın ruhunda kin-ədəvət hissi olmadığından, digər yer adlarımız kimi, "Abasvurulan" ifadəsinin də məzjində dayanan fikrə o qədər də fikr vermirdik. Maraqlanıb soruşturuq ki, bu yer niyə "Abasvurulan" adlanıb?

Elə men də hamı kimi susurdum. Amma ürəyimdə həmişə vurnuxdururdum ki, görəsən bu yerə niyə "Abasvurulan" deyirlər? Kimdənse də soruşmağa utanırdım, elə bilirdim ki, mənə gülüb lağ eleyəcəklər, ya nə bilim?..

Bir də bize 8 illik məktəbdə Azərbaycan dili, ədəbiyyat dərslərini tədris eləyən bir Abas müəllimin adı idi. Sınıf jurnalının səhifələrinin yuxarı başında hər fənni keçən (dərs deyən) müəllimin adı ilə yanaşı inisialı (atasının adı və familiyası) da yazılırdı. Abas müəllimin adını, inisialını oradan oğruların göz gəzdırıb oxuyanda tə-əccübənlərdim özlüyümdə: Rüstəmov Abas Abas oğlu. Soruşmağa da çəkinirdim, utanış ehtiyat eləyərdim. Çünkü birincisi sınıf jurnalına şagirdin baxmağa ixtiyarı çatdırdı. İkincisi də mənə deyərdilər ki, sən jurnalı niyə baxmışın? Bütün atamızın adı ilə nəye görə maraqlanırsan? Get öz işinle məşğul ol... Hər halda bu kimi sözlər eşidəcəyimden utanıb-əhtiyatlanıb suali da içimdə boğub saxla-



Abas müəllim



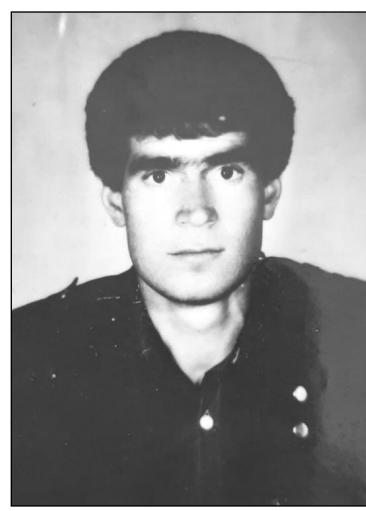
Qüdrət Abas oğlu Rüstəmov



Həsən müəllim



İlham Qüdrət oğlu Rüstəmov



Pənah Ağa oğlu Rüstəmov

nədən kənar hal sayılır. Bizlərde adətən ata-ana adını övladına yox, nəvəyə, nəticəyə qoymaq ənənəsi var. Deməli, ənənənin pozulmasına hardasa bir faciə var. Bizdə ata adını övlada istisna hallarda ata dünyasını vaxtsız əcəllə dəyişdikdə və övladının üzünü görmədikdə qojarlar. Bu, qeyd-sərtəsiz belədir.

Aradan illər keçib. Elimizdən-yurdumuzdan qaçqın-köçkün düşmüşük. Nə "Abasvurulan" adlı yere ayağımız dəyir, nə də Abas müəllim var həyatda. 1993-cü ilin 30 avqustunda oğlu Elxanın idarə elədiyi avtobusu mənfur ermənilər snaryad mərmiləri ilə topa-ataşə tutanda, o vaxt Abas müəllimlə birlikdə avtobusda olan qardaşı oğlu İlham Qüdrət oğlu da, yaxın qohumları Pənah Ağa oğlu Rüstəmov da, həm qohumu və həm də müəllim həmkarı olan Həsən Məhəmməd oğlu Məmmədov da heyatlarını qeyb etdilər. Nə qaldıları, nə öldülləri bilindi. Avtobusun sürücüsü olan Elxan və bir də Qubadlıının Çaytumas kəndindən olan qohumları Mövlənverdi bu dar macalda yalnız öz canlarının hayına qala bildilər, toza-duman, tüstüyə bürünmüş avtobusdan güclə çöle çıxıb başlarını salamat qurtara bildilər..

27 il keçir o vaxtdan. Həmişə həzin duyğularla xatırlayıram onla-

dım. Ancaq uzun müddət bu sual məmən düşündürdü. Axi ruslarda oğula atasının adını vermək nə qədər dərecədə adı hal olsa da, bəlkə də, bir adət, ya ənənə kimi qəbul olunsa da, biz azərbaycanlılar da oğula atanın adını qoymaq da o dərecədə qeyri-adi hal, adət-ənə-

rı. Məcburi köçkünlükdən bir müddət sonra "Xudafərin" qəzeti Saatlı rayonunda öz nəşrini davam etdirəndə, mən bir məqalemdə Abas müəlliminə Həsən müəllimin adlarını anmışdım. Amma içimdə bir ümidi də saxlamışdım, məcüze gözləmişdim ki, nə vaxtsa

Məhəmməd kişi bize gələndə ondan soruştum. Ehtimalımı, düşündüklərimi təsdiqədi. "Həə, Abas müəllimin atası Abasın adı ilə bağlıdır "Abasvirulan", - dedi. "Onda Abas müəllimin atası olan Abası da o vaxt ermənilər vurublar?" - deye ikinci suali Məhəmməd dayıya verdim. Bu dəfə dəqiq cavab verməyə bir az tərəddüd etdi: "Yəqin heylə olar daa. Dəqiq bilmirəm. Amma onu dəqiq biliram ki, o yerin adı Abas müəllimin atasının adı ilə bağlıdır", - dedi..

Özlüyümdə düşündüüm ehtimallarım düz çıxmışdı: 1) "Abasvurulan" - Abas müəllimin atasının adı ilə bağlıdır. 2) Abas müəllimin atası vaxtsız qətəl yetirildiyindən, atasının adını daşıyırımsı.

Daha da dəqiqlişdirmə gətirmək məqsədi ilə Abas müəllimin oğlu Loğmanla telefon əlaqəsi yaratdım. Loğman bildirdi ki, sovet hökuməti təzə qurulanda bir qrup şəxs sovet hakimiyəti ilə barışmayıb, dağlara-daşlara çəkilir, qacaqlıq edirdi. Ruslar gelib dağlarda həmin qacaq dəstəsi ilə vurursıldalar. Təsadüfən elə olur ki, babam Abasla Qubadlıdan olan Cəlal adlı bir nəfər Çinəfarlı bulağı tərəfə meşəyə gedibmişlər. Bu vaxt rus əsgərləri onları görür, onların rus-sovet hökumətinə qarşı mübarizə aparan qacaqlardan olduğunu düşünərək, onlara rusca "dayan"("stoy") komandası verilərək.

Bunlar rus əsgərlərini silahlı görüb, qorxuya düşürür, rusca bilmədiklərindən "dayan!" emrinə təbe olmayıb qacaqça üz qoyurlar. Bu vaxt rus əsgərləri atəş açıb, babam Abası öldürürler, Cəlal isə qacaq gəlir və babamın öldürülüşünü kəndə xəbər verir. Bu faciə 1931-ci ilə baş verir. O vaxt atam nənəmin boynunda imiş, hələ dünyaya gəlməmiş imiş. Sonra 1932-ci ilə atam dünyaya gəlir və ona öz atasının adını qoysurlar...

Telefonda bu acı hayat hekayətini eşidəndən sonra Loğmana təəssüflə dedim ki, işə bax, Abas müəllimin atasını ruslar qətəl yetiriblər, özünü isə ermənilər aradan götürdürürlər. Telefondan mənim bu danışığımı eşidən Abas müəllimin həyat yoldaşı Şahzadə Höbü qızı isə dözməyib telefonun o başından dedi ki, atam Höbü Məhəmməd oğlu da 1942-ci ilə Böyük Vətən müharibəsinə gedib, qayıtmayıb, birəcə dəfə məktubu gelib,

sonra əlaqə kəsilib. O da cəbhədən qayıtmayıb...

Bütün bunlar onu göstəridi ki, ailə rusların və onların əlaltıları olan ermənilərin zaman-zaman zülmələrini çəkib və ard-arda faciələr yaşayıblar. Deməli, Abas müəllimin atası da, qaynatası da, hələ neçə-neçə yaxınları, doğmaları, əzizləri de belə zülm və fəlakətlərle üzləşiblər. Elə bu yazında da fikrim onlardan 1993-cü ilin avqustunda itkin düşüb, taleləri məchəllüga düşər olanlardan bir neçə haqda söhbət açmaqdır. İstərdim önce Abas müəllimin özünü rəsmi şəkildə təqdim edəm:

Rüstəmov Abas Abas oğlu 1932-ci ilde Cəbrayıl rayonunun Dağtumas kəndində anadan olmuşdu. Cəbrayıl rayonu Maksim Qorki adına orta məktəbi bitirmişdi. 1951-ci ilde Naxçıvan Dövlət Müəllimlər İnstitutunun dil-ədəbiyyat fakultesinə daxil olmuş, 1953-cü ilə bitirmişdir.

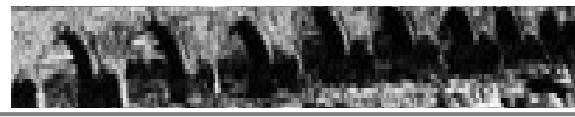
Abas Abas oğlu Rüstəmov 1953-cü ilde təyinatla İmişli rayonunun Göbəktala kəndine müəllim işləməyə göndərilmişdi. 3 il Göbəktala məktəbinde müəllim işlədikdən sonra doğulduğu Cəbrayıl rayonunun Dağtumas kəndinə qayıtmış, 1993-cü ilə qədər burada müəllimlik etmişdir. Gözəl ailə başçısı idi Abas müəllim. Mehman, Loğman, Elxan, Sarvan, Rövşən adlı beş oğlu, Sevinc adlı qızı vardi.

Abas Rüstəmov 30 avqust 1993-cü ilde ermənilər doğma torpaqlarımızı işğal etdiyi zaman itkin düşmüştür.

"İtkin düşmüştür" deyiləndə, yuxarıda da qeyd etmişdim, Qubadlı rayonunun Xanlıq kəndi yaxınlığında "Vayenni" deyilən ərazi vardi. Ora el arasında "Rusların qaşı" deyərdilər ki, rusların (sovət hökumətinin) orada hərbi lokasiyası yerləşirdi. Çok güman ki, ruslar (sovət-rus ordusu) həmin hərbi lokatorlar vasitəsilə istədikləri obyekti üzük qaşı kimi mühəsirəyə ala bildiklərindən, oranı obrazlı təfəkkür daşıyıcıları olan şair xalqımız "Rusların qaşı" kimi tanıyıb adlandırmışdır. Bax həmin "Rusların qaşı" - yəni "vayenni" deyilən zonadan təxminən 1 kilometrə qədər Cəbrayıl tərəf olan istiqamətdə Elxanın avtobusu Dağtumasa doğru irəliləyərkən ermənilər avtobusu topa tuturlar. Və beləcə, Abas müəllimlə birgə avtobusdakı üç nəfərin də taleyi o gündən bu günde bizim üçün naməlum qaldığından, başqa sözlə, şəhid kimi cənazeləri elə gəlmədiyindən, ilahi bir ümidi bel bağlayıb, onlar haqqında "itkin düşüb" ifadəsini işlədirik...

Baxmayaraq ki, kəndimiz avqustun 25-dən 26-na keçən gecə ermənilər tərefindən işğal olunmuş, topa-gülləyə tutulub, yandırılmışdı, kənddə bəzi adamlar əlli-ayaqlı yoxa çıxıqlarından, onlardan bir xəbər-ətər bilmək üçün cəhdər edilir, axtarılırdı. Abas müəllimin qardaşı Qüdrət Rüstəmov da ermənilər kəndimizi işğal edəndə yoxa çıxmışdı.

(Ardı sah.6-da)



23 avqust Cəbrayılın işgalindan 27 il keçir

Böyük qanlar töküldü...

(Əvvəli səh. 5-də)

İndi onlar Abas müəllimin oğlu Elxan idarə etdiyi avtobusla Qüdret kişidən bir xəbər öyrənmək üçün artıq neçənci dəfə idi ki, Dağtumasa tərəf gəlib, əli boş, nəticəsiz, heç bir şey öyrənib-bilmədən geri qayıtmışdır. Bu da növbəti, da-ha doğrusu sonuncu cəhd idi... Bu dəfəki axtarış da nəticəsiz qaldı, axtarışa gəndər də taleyin meçhul burulğanına düşdülər.

Qüdret Abas oğlu Rüstəmov 1929-cu ildə Dağtumas kəndində anadan olmuşdu. Naxçıvanda Kənd Təsərrüfatı Texnikumunda oxumuş, daha sonra isə (Kirovabad) Gəncə Kənd Təsərrüfatı İnstututunu bitirmişdi. Kənddə bir çox məsul vəzifələrdə çalışmışdı. El aqsaaqqallı kimi camaatın xətrini-hörəmətini qazanmışdı. Dağdan ağır kişilərdən idi. Belə bir hörəmət-izzət yiyəsinin ermənilərin güdəzənin getməsini-itkin düşməsini heç kəs həzm edə bilmirdi. Abas müəllim də qardaş hərayına çıxmışdı oğlu Elxanın avtobusuya.

Qüdret dayının oğlu olan 1962-ci il təvəllüdü İlham Rüstəmov da uzun illər idi ki, yaşadığı Moskvətrafi İvanov vilayətindən çıxb gəlmüşdi atasının sorağıyla. Atasından nigaran olan İlham Qüdret oğlu Rüstəmovun özü də həmin gündən bu gənə öz doğmalarını nigaranlılıqda qoyub yol gözlətdirir.

Hətta eşitdiyimə görə, milliyətce rus olan İlhamın hayat yoldaşı İvanov vilayətindən durub gelib əri İlhamın dalınca Azərbaycana. Əvvəlcə inanmaq istəmeyib İlhamın yoxluğuna. Deyib ki, bəlkə qəsdən gizlədirsiniz İlhami məndən, bəlkə rus olduğuma görə məni həyat yoldaşından ayırmak istəyirsiniz. Ancaq sonradan ezyayışə baxıb, görüb ki, yox, məsələ başqa cürdür, İlhamın doğmaları arasında məyusluq hökm sürür, aile faciə içərisindədir.

Qüdret Rüstəmovun axtarışına çıxanlardan biri də yenə onların əmizadələri sayılan 1 iyun 1964-cü il təvəllüdü Rüstəmov Pənah Ağa oğlu idi. O Pənah ki, bir qardaşı 1975-ci il təvəllüdü Arif də məcburi köçkünlük-dən az sonra hərbi xidmət zamanı döyüslərdə itkin düşdü.

Kənddə ibtidai sinif müəllimi işləyen Kəmələ Əhməd qızı Lətifova ilə ailə həyatı qurmuşdu Pənah Rüstəmov. 27 ildir ki, esl Azərbaycan qadınlarına xas olan sədaqətli hiss ilə Kəmələ müəllimə Pənahın yolunu gözləyir.

Bəli, özü Qüdret Rüstəmovun axtarışına çıxmışdı, amma felək elə bir tas qurdı, elə gecrəftar oyun oynadı ki, Pənahın özü itkinlə sırasına düşdə ve həsrətlə yolları dilən gözler 27 ildir ki, intizar çəkir. Allah yetirsin deyirik biz de...

Cətin gündə, yaman gündə-dar ayaqda Abas müəllimin yanını kəsdirib duranlardan biri də, ona pa-sibən-həyan olmaq istəylərden biri də yaxın qohumu ve müəllim həmkarı olan Dağtumas kənd orta məktəbində Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi işləyen Məmmədov Həsən Məhəmməd oğlu idi. 1931-ci ildə Cəbrayılın Dağtumas kəndində anadan olan Həsən Məmmədov 1947-ci ildə Cəbrayıl rayon M.Qorki adına orta məktəbə daxil olub, 1950-ci ildə həmin məktəbi bitirib. 1951-ci ildə C.Məmmədquluzadə adına Naxçıvan Dövlət Müəllimlər İnstututunun dil-ədəbiyyat fakültəsinə daxil olub. 1953-cü ildən 24 yanvar 1955-ci ilə kimi İmişli rayonunun Cəfərli məktəbində, 24 yanvar 1955-ci ildən 1 sentyabr 1955-ci ilə kimi Qaradonlu kənd orta məktəbində dil-ədəbiyyat müəllimi işləyib. 1 sentyabr 1955-ci ildən 18 iyul 1957-ci ilə kimi Əliqulular kənd orta məktəbində direktor işləyib.

Həsən Məmmədov 1957-ci ildən doğma rayonuna qayıdır, Dağtumas kənd orta məktəbində müəllimliye başlayır. 1958-ci ilin sentyabrından Dağtumas kənd orta məktəbində dərs hissə müdürü işləyib. 1961-ci ilin avqustundan Tinli kənd orta məktəbine dil-ədəbiyyat müəllimi təyin olunur. 1962-ci ilin sentyabından Qazan-zəmi kənd məktəbine müəllim göndərilib. 1963-1993-cü illərdə isə doğma Dağtumas kənd orta məktəbində Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimi kimi fəaliyyət göstərmişdir. Bir müəllim kimi eldə-obada böyük nüfuz sahibi kimi tanınan Həsən müəllim həm də nümunəvi ailə başçısı idi. Dörd oğul, üç qız atası idi. Yaşar, Məhəmməd, Çiçək, Güler, Vüqar, Zivər və Zəfer.

Kəndin yaşlı adamları onu "Ağbaş Həsən müəllim" kimi də tanıydı. Bu ifadə həm onun zahidən başının tükünün dümağ olmasına görə ona deyilirdi. Çünkü onun saçında bir dənə də olsun ağ olmayan tük yox idi. Həm də ki, bu ifadə rəmzi xarakət daşıyır. Belə ki, saçın-saqqalın ağarması həm də aqsaaqqallığa-müdriliklə dəlalet edir. Doğrudan da, Həsən müəllim

lim öz təmkin və davranışına görə də el arasında müləyimlik nümunəsi idi və bu həlim keyfiyyət çox qəribədir ki (ve həm də genetik olaraq təbiidir ki!) onun övladlarının da təbiətinə sırayet edib. Onun öyündərbiye verdiyi övladları da yumşaq təbiəlliyyile kənddə seçilirdilər. Burdan belə bir nəticə çıxarıram ki, ele bizim Həsən müəllimin də gənclik illəri övladları sayaq həlim təbiəlliyyələ müşayiət olunduğundan, Ağbaş Həsən epitetini ona məhz başının saçının aqsaaqqallığı, aqsaaqqallığına məxsus olan aqlılıq műqayisədə vermişlər. Baxmayaq ki, o, heç də qocalmamışdı, yaşılaşmamışdı, cəmi 62 yaş ömrü sürdür kənddə camaat arasında, amma onun aqsaaqqallıq təbəti, aqsaaqqalyana hərəkətləri adamda 90-100 yaşlı bir müdrikin simasını canlandırdı. Əlbəttə, bu müdriklik keyfiyyəti onun canından-ruhundan, humanist təbiətindən irəli gelirdi.

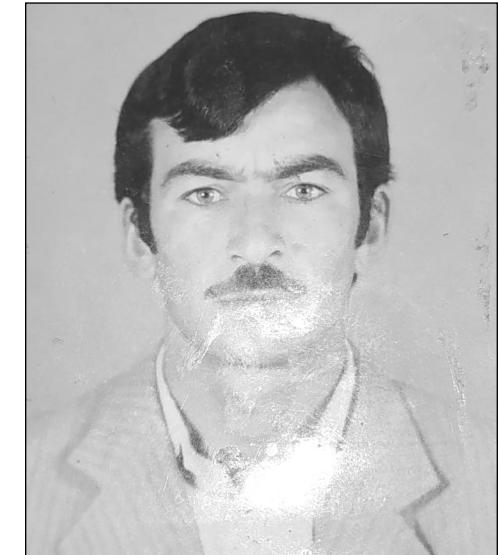
Elə Abas müəllim özü də cəmi 61 yaşında, qardaşı Qüdret həkimin (baytar) özü də 64 yaşında olsalar da, her biri bir elin qabağı olan ağır ləngərlər böyük kişi-lər idilər. Aqsaaqqallıq onların genindən-mayasından gəldiyinə görə, halallıqdan bünövərə tökdükllerinə görə el gözündə müdriklik, aqsaaqqallıq mərtəbəsində idilər. 100 yaşlı müdrikler kimi qocalmış-ucalmış şəxsiyyətlər idilər. Yaşlarını qabaqlayıb, başları ilə müdriklik-aqsaaqqallıq mərtəbəsinə ucalan insanlarımız mələn ermənilər vaxtsız-vədəsiz düşən yarpaqlar kimi əlimizdən tez aldı. Onlar sıradan adı adamlar deyildilər. Hər biri qan yatırmağa qadir olan sözləri kəsərlər, özləri hünərlər böyük kişilər idilər.

El arasında bir ifadə var: "qan eləmək!". Nahaq qan axıdılanda, böyük haqsızlıq olanda, müsibət-faciə baş verənde bəiskar haqqında deyirlər: "filankəs qan elədi"-yəni araya qan töküb, ortaşa böyük fitnə-fəsad saldı. Bu məqamı düşünəndə içimdən məni göynədən ağrı ilə deyirəm: ermənilər nə böyük qanlar elədi!..

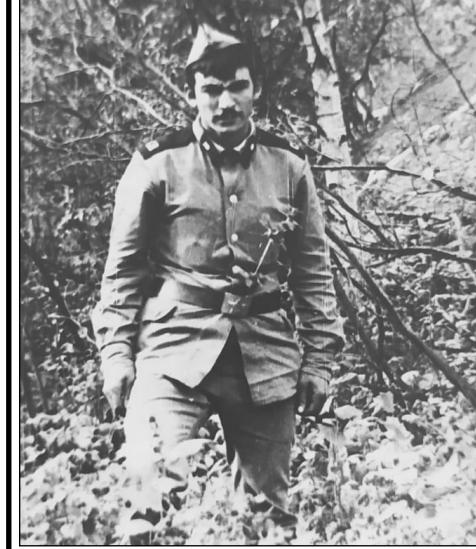


Şakir Albalı,
Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

İmanov Allahverdi Xudaverdi oğlu 25 mart 1962-ci ildə Cəbrayılın Horovlu kəndində anadan olmuşdu. Hami kimi o da orta məktəbə getmiş, hərbi xidmətdə olmuşdu. Kəndlərindən olan Zöhrə Hüseyn qızı Məmmədəliyeva ilə ailə həyatı qurmuşdu. Uca Tanrı onlara iki oğul övladı da bəxş etmişdi: İlkin və Aqil. Allahverdi qədim sənətlərdən olan kankanlığı özünə peşə etmişdi. Bildiyimiz kimi, Cəbrayıl torpağı kəhrizlərin məskənidir. Məhz Allahverdi İmanov da içməli su mənbələri olan kəhrizlərin qazılması, bərpası və vaxtaşırı təmir olunmasında kankan kimi fealiyyət göstərirdi.



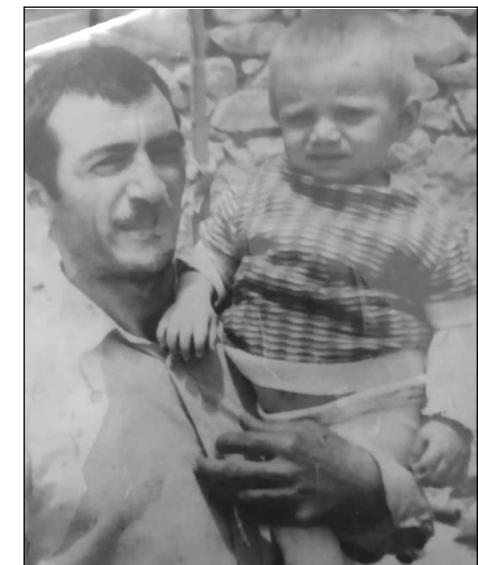
Əngin səmalarda dolaşan ruh



1993-cü ilin 23 avqustunda rayonumuzun işgal olunması bütün Cəbrayillilər kimi Allahverdi İmanovun da ailəsinin xoş növrağını pozdu. Aile İmişli rayonuna pənah getirdi. Məcburi köçkünlük həyatı başlandı. Allahverdi öz ruhuna həzm eləyə bilmirdi belə ağır yaşayışı, məcburi köçkünlük taleyini. Axi o, təmiz dağ havası görmüşdü, onun peşəsi də ekoloji baxımdan təmiz və içməli su mənbəyi olan kəhrizqazma sahəsi ilə bağlı idi. Bir neçə müddət güc-bəla ilə dözdü bu çətinliyə, lakin ailəsinin belə çətin, üzüç vəziyyətdə yaşaması, təmiz saf havası olan Cəbrayıldan didərgin düşməsi ile barışmaq istəmədi. Gücü özünə çatdı. Silaha sarılmağa və azadlıq döyüşünə - vətənin düşmənlərdən azad edilməsi uğrunda cəbhəyə yollanlığı qət etdi. 1994-cü ildən könüllü olaraq ordu sıralarına qoşuldu. Döyüş yolu Ağdərədən, Ağdamdan, Tərtərdən keçdi. Amansız düşmən snayperindən açılan atəş Allahverdi İman-

vun arzularını ürəyində qoydu. 2 iyul 1994-cü ildə Tanrı dərgahında ən uca məqam sayılan şəhidlik məqamına qo-vuşdu. Cismən vətən torpağına gedib qo-vuşa bilmədi də, ruhu vətənin əngin səmalarına doğru pərvaz etdi.

Allahverdi İmanovun oğlanları İlkinə Aqil artıq böyüyüb yekə kişi olublar. Aile həyatı qurub, övlad-uşaq sahibi olublar. Bu gün şəhidin oğlanları da, nəvələri də uğrunda əbədiyyətə qovuşduğu atalarının, babalarının arzularının bir gün həqiqətə qovuşacaqlarına inanırlar. Məskunlaşdıqları Bileşəvar rayonundakı 7 sayılı qəsəbədən bir gün köç mənzillərinin başlayacağı günü-üzü Cəbrayıl, Horovluya,



bütövlükdə isə Qarabağ torpaqlarına yollanacaqları günü səbirsizliklə gözləyirlər. Onda ataları kimi, bütün şəhidlərimizin də ruhları dinclik tapıb şad olacaqdır.

Şakir ƏLIFOĞLU

Uğurların davamı gəlsin

Bu yaxınlarda Şakir Albalıev "Milli mətbuat koronavirusa qarşı" jurnalist müsabiqəsində iştirak etmişdir. Bu mövzuda ardıcıl silsilə yazılarına görə müsabiqənin təşkilatı işlərini icra edən "İpress" şirkəti tərəfindən hədiyyələr almışdır.

Qeyd edək ki, Ş. Albalıevin imzası oxuculara dövri mətbuat səhifələrindən çox yaxşı tanışdır. Ədəbi-publisistik və elmi-kütləvi üslubda yazılar müəllifi kimi tanınan Şakir müəllimi ürəkdən təbrik edir və uğurlarının davamının gəlməsini arzulayıraq!



23 avqust Cəbrayılın işğalindan 27 il keçir

Mixəyi rəngli çanta

Doğma yurd-yuvamdan, isti ocağımdan qaçın döşdüm 27 il ərzində qəlbimi göyüm-göyüm göynədən, çox unudulmaz, yaddaqalan ağrılı xatirələr var. Onların beziləriniindi də heç unuda bilmirəm. Onlardan birinci tez-tez xatırlayıram, məni çox yandırır. 1993-cü ilin avqust ayının 5-i idi. Mahmudluya gəlmışdım. Sonbəşik oğlum Mübariz də yanımada idi. Mən stansiyada Səriyyə xənimlə Jeniya xənimin işlədiyi kitab mağazasına girdim. Oğlum yuxarıda asılmış məktəblə çantalarını görəndə elini uzadıb dedi: "Ata, bax, o mixəyi rəngli çanta çox xoşuma gelir, onu alaqla, bax, mən onu çox bəyənirəm". Ele bu çantadan deyirdim. Doğrusu təzə, səliqəli tikilmiş məktəb çantası ilk baxışdan mənim də xoşuma geldi. Mən pulumu verib çantanı aldım. 1-ci sinif üçün dəftər, qələm, karandaş və xətkeş də alıb çantaya yığdım. Ağzını bağlayıb Mübarizə verib fərəhə dedim: "Mübarək olsun, oğlum, gün o gün olsun orta məktəbi bitirib ali məktəbə qəbul olasın..."

- Ata, çox sağı ol, ne yaxşı ki, bu rəngdə çantanı tapıb aldın. Mən bu rəngi çox sevirmə, Mübariz sevincək dedi: "mənimki lap gətirdi.

Biz sevinə-sevinə kəndimizə qayıtdıq. Evdəkələr də çantanı çox bəyəndilər. Mübariz sevincindən çantanı əlinən yere qoymur, tez-tez evin o başına, bu başına gedib deyirdi: - Heç kəsin mendən başqa belə rəngli çantası olmaz. Bu rəngi ancaq tapıb biz almışq, ata. Çox sağı ol ki, biz o mağazaya gedik, yoxsa belə məktəblə çantası alıb bilməyəcəkdik. Nə yaxşı tapdıq. lap dərəcədə düşdü, ata.

... İsti avqust günləri bir-birinə cəländiqlərindən yığılma - erməni işğalçılarının hücumları da gündən-güne artırdı. Quduz düşmən rayonun dağ kəndlərinin çoxunu işğal etmişdi. Onlar esas rayon mərkəzini tutmaq isteyirdilər. Bunun üçün onlar çox hıylərlə işlədirdilər" kimisi fikirlər el-oba arasında çox deyildi: Bir neçə ay idi ki, rayon ziyalıları ayrı-ayrı kəndlərdən təşkil olunmuş müdafiə taborları da yağı düşmənə qarşı əzmələ döyüşür, düşmənə layiqli cavablar verirdilər. Əhalidə artıq bir inam hissi vardi: "Düşmən rayonumuzu işğal edə bilməz... o alınmaz bir qaldadır".

Yaxşı yadımdadır, avqust ayının ortalarında vəziyyət lap ağırlaşanda, qonşu kəndlər də pərən-pəren düşmüşdü: Avqustun 23-de saat 1:00 da qardaşın bize gelib dedi: - xəberin var. Ermənilər Cəbrayılı işğal etdilər. Vəziyyət çox pis oldu. Nə edəcəyik, Yaman güne qaldıq, evimiz yızıldı.

- Bu quldurlar gör neler etdilər? Axır ki, öz çirkin niyyətlərinə çatdırırlar. Rayon alındı, hər şey korlandı. Onda bəca sərhəddə Araz qırğıına qəçaq. Ayrı yolumuz yoxdu, özümüzə bir yol seçmeliyik. Əger vəziyyət gərginləşə İrana keçərik, - dedim.

- Başqa yolumuz yoxdu. Tez olun qapıları bağlayın, sərhəddə gedek. Bir-dən vəziyyət çox ağır olar, çıxa bilmərik bir tərəfde. Mühəsirəye düşərik.

Biz qonşular telesik qapıları bağlayıb çörək-su götürüb dərhal sərhəddə endik. Bir saatlıq yoldan sonra biz ora çatanda bizzən xeyli qabaq bir neçə qonşularımızı da orada gördük. Hamının rəngi-ruhu xeyli ağarmışdı.

Qonşular bizi görəcək sevinib dedilər: - Nə yaxşı gəldiniz, adam bu sərhəddə, Arazın qırğıında çox qorxur, Adəmi vahimə basır. Bir yandan ermənin hücumu, bir yandan da qarğı-qamış, şax-şəvel, qalın böyrükən kolları. Adəmi vahimə, dehşət bürüyür. Burada çətin olar bize.

Lap yaxına gələn qonşus Möhübbət kişi dedi: - Allah, sən saxla, gecə erməni hücum etsə, bura od vursa qarğı-qamışın içinde həlak olacaq. Kəndin çox əhalisi də başını götürüb qəlib. Ayrı-ayrı rayonlara gedənlər də var. Gərek biz də başqa

rayona gedəydik. Çox ləngidik, daha gedcedir

Qəfil sərhəddin içine gələn minik maşının dəşen qonşumuzun tələbə oğlu dedi: - Ay qonşular, mən indi Mahmudluyanın gelirəm. Orada olan qərargahdən dedilər ki, heç kəs uzağa getməsin. Bakıdan Kəməye qoşun gelir. Düşmən az vaxtda rayondan çıxarılaçq - Bu şad xəbəri eşitkən qonşularından biri dedi: - Ay dilinə qurban olum. Təki elə olsun. Biz lap burada bir

radayıq. Qonşularımız da yanımızdadır. Məktəb də açılaçq. Məktəbə də gedəcəksən. Orada çoxlu dostlar qazanacaqsan. O təzə çantanı dostların da bəyənəcəklər.

- Ata, tez gedək evimizə, mən evim üçün çox darıxıram. Sərhəddən baxıram dağın yamacındaki evimiz açıq-aydın görünür. Nə vaxtdır həyətimiz qarənqliq görünür. Gecələr evimizin işığı yanır. Kəndimizdə işq oyannadığına görə lap zülmet bir qaran-



ayda dözüb qalarıq. Dözərik hər çətinliyə, gündüzələr evimizə gedərək. Gecələr də gelib bu sərhəddə yatarıq bir təhər. Kimse dözərik deyə dilləndi: - "SSRİ sərhəddi, toxunulmazdır. Düşmən bura gire bilməz, arxayı olun. 17 km sərhəddə yaxın gəle bilməz". Bu şad xəberlər hamının üreyindən xəber verdi. Sərhəddə özümüzə tikdiyimiz qarğı-qamış evlərə sığınmışq. Gecələr orada yatırıq, səherlər isə evlərimizə gelib bağ-bostanımızı suvarıraq. Axşamlar yenidən sərhəddə qayıdırıq. Beləcə çətin günlər ötürü yaşa-yaşa.

Rayonu elə keçirmiş yağı düşmən isə hıyle işləderek Arazboyu kəndlərə bir neçə ay həcüm etmir. Ancaq gecələr qonşu Balyand, Süleymanlı, Qışlaq, Çərəken kəndlərini atəş tutur. Nəriti-gurultu açıqça eşidilir. Yer-göy dağlırlar az qala. Sərhəddə də hamı səksəkə, qorxu içindərdir. Avqustun axırı yaxınlaşır. İki gündən sonra məktəb açılaçq. Amma atılan mərəmələr hamını qorxuya salıb, sərhəddə olanların da rəngi-ruhu xeyli avazıyb. Qonşular hamı demiryoluñ üstüne çıxıb, dağın döşündəki sahibsiz evlərimizə baxırıq.

Bir neçə ay evvel qonşumda çalışdığımız orta məktəb indi dərin süküt içindədir. İlk dəfə birinci sınıf gedəcək qonşu uşaqlar da başqa sınıf şagirdləri ilə yanımızdan məktəbə qəmlə-qəmlə boyanırlar. Əlimdən tutan 7 yaşlı Mübariz qəfil dedi: Ata, dünən evimizdə olarkən gərek təzə çantanı da götürüb sərhədə getirəydim. Qoymuşdum divanın üstüne. Rəsm dəftərlərinə və "Əlifba"nın şəkillərinə baxırdım. "Ata "Əlifba" çox gözəldi. Çox xoşuma gələcək sevinib dedilər: - Biz ancaq sərhəddə Xudafərin tərəfə qəçməliyiq. Oradan İrana keçə bilək. Arazdan keçək, hələk olacaq. Qonşular dərhal sərhəddə Xudafərinə qəcməğə başlıdır. Şükürbəli kəndindən Diridəgina tərəf dalbadal atılan məmələrin sayıhesabı yoxdur. Nərəltidən-gurultudan qulaq tutulur. Əhalisi Allaha yalvara-yalvara Xudafərinə tərəf qəçir. Qonşular dan biri yolboyu ucadan deyir: - Ay bizləri yaradan Kişi, bize rəhm et. Bu erəmənilər bu yolda bizi öldürməsinler. Yoxsa meyidlərimiz yolda qalar. Tapdaq olarıq - Bu düşmən də bəsləsini ver. Axi biz bunlara heç vaxt pis olmuşq. İndi bizim halal torpaqlarımıza gələkiblər. Axi, bu, haqqə siyir.

- Yox, oğlum, sərhəddə toz olur, bulanır. Sonra götürürsən, tələsmə yene evimizə gedəcəyik. Çantanı yene əline alacaqsan...

- Ata, bu atışma çox davam edəcək? Biz elə burada, Arazın sahilində yatacağımız. Həcəm evimizdə qalmayacaq! Axi məktəb açılır.

- Yox oğlum, bu düşmən çox qansızdır. Onlar gecə evlərimizə od vurub bizi də içərisində yandırırlar. Ehtiyat üçün biz bura gəlmışık. Başqa yolumuz yoxdur... Tezliklə düşməni məhv edəcəyik. Yena evimizdə, öz həyətmizdə olacaq. Gecələr də rahat ya-tacaq, oğlum. Qorxma, hamımız bu-

lığa bürünüb. Yox, ata, mən dözə bil-mirom daha. Az qalır üreyim partlaya, dözmək olmur, ata...

- Yaxşı, oğlum. Baş üstə, tezlikle gedərik...

- Ata, vəhşi heyvanlar gecələr yaman ulayı. Mən çox qorxuram, sahəre qədər yata bilmirəm, buradan evimizə gedək, ata... Evimin işığını yandıraq, həyətimiz işqılsın. Kəndimizdəki ilər də sahəre qədər ulayı. Onlara da yazığım gelir. Onlar da ac qalıblar. Heyvan olanda nə olar, ata. Onlar da canlıdır. Öz sahiblərini axtarır... Sərhəd həm də çox qorxuludur. Burada vəhşi heyvanlar da çoxdur...

Minbaşılı, Hacılı, Hüseynalılar, Kavdar kəndlərini uzaqdan top atəsi altında saxlayan quldur düşmən Oktyabrın 23-de qəfil Arazboyu kəndlərə hückuma keçir, Cəbrayıldan Arazboyu kəndlərə hückuma keçir, Cəbrayıldan Arazboyu kəndlərə hückum edən düşmən ilk zərbəni Şükürbəli kəndindən vurur. Bir qonşular bu dəhşəti sərhəddən açıq görürük. Topları, qadılların mərəmələrinə tuş gələn evlər bir anda oda-alova bürünür. Kəndlərə qachaqdaq döşüb. Qansız düşmən hər tərəfi oda bələyib. Hərə ancaq başını götürüb bir tərəfe qəçir. Qorxudan rəngələr salıb, sərhəddə olanların da rəngi-ruhu xeyli avazıyb. Qonşular hamı demiryoluñ üstüne çıxıb, dağın döşündəki sahibsiz evlərimizə baxırıq.

Biz səhəri - sahər Xudafərin körpüsindən qatanda, orada adam, heyvan, maşın əlinən bir metr yer boş deyildi. Nəhayət, biz də çox kəndə qalıb 3 gündən sonra çox çətinlikle körpüdən keçib İrana adlaya bildik. 3 gün də İranda qalandan sonra maşınla İranın Farsabad şəhərinə gedək. Oradan imişli rayonundakı Sərhəd-keçid məntəqəsindən Məzrəli

kəndində gəldik. Sərhəddin çıxışında qurulmuş qərargahdan müvəqqəti məskunlaşmaq üçün çox çətinliklə 2 ədəd kağız aldım. Birini bacıngle, birini də özümüze. Biz Sabirabad rayon icra Hakimiyyətinə gələndə onlar bize bir nəfər bələdçi təyin edib dedilər: - Bu qəçinləri rayonun Kürün qırğındında yerləşən Qarağac kəndində təzə tikilmiş, hələ açılışı olmamış məktəbə aparısın. Orada məskunlaşın. Sonra bize məlumat verərsən

Maşınımıza eyləşən dolubədənli, qarabuğdayı, enlikürək oğlan dedi: - Qardaş, getdi. Təzə məktəb, Kürçayının sol sahili, yaşıllıq. Qismət sizindir. Bizim uşaqlar hələ o məktəbin qapısına getməyiblər, çünki açılışı hələ olmayıb. Bu il olacaqdı, o da bələ olud. Qismət sizindir, qismətdən artıq yemək olmaz, qardaşlar. Mən də o kəndin icra, nümayəndəsim. Adı da Əzizəgədir. Nə çətinliyiniz olsa, mənə deyərsiniz. Hər şəyə kömək edəcəyəm, arxayı olun. 2 saatlıq yoldan sonra biz Kürün sahilində olan Dörd yolvari deyilən sahəyə çatdıq. Maşınıza sağa burulub dəməryola tərəf uzanan asfalt yola düzəldi. Bu yoldan Əli Bayramlı, Şirvan şəhəri də aydın görünürdü. Yola gözlərini dikib dərin fikre getmiş Əzizəgə müəllim qəfil diləndi: - 3 km yol gedəcəyik. Sonra bizim kendə olacaq. Bu yol düz bizim kəndin qabağından keçir. Hər şəyi özünüz görəcəksiniz, darıxmayı. Bol Kür suyu, geniş torpaq sahələri, meşə zolağı. Gözəllikdə də əvəzi yoxdur. Bir vaxtlar şair Molla Pənah Vaqif də bu yerlərə olub. Bu yerlər çox bəyənib. Hətta bir şeir de qoşub bu yerlərə. Görəcəksiniz necə də gőzəldir. Necə ekib-biçilən bol torpaq sahələri var...

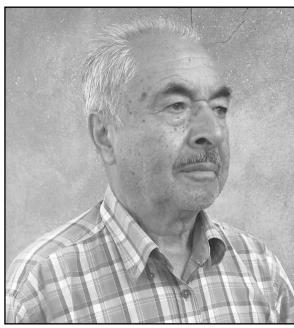
Sürətə gedən maşınlar dəmir yolu keçəndən sonra icra nümayəndəsi bacının yanında bərk ağladığını görüb dedi: Baci, siz niyə hönkür-hönkür ağlaysınız? Biz də bu yerlərə gəlmeyik. 1948-53-cü illərdə atalarımız, babalarımız qəribi Azerbaycan'dan bura köçüblər. Əhalisi çox ağlayıb, gecə-gündüz çox sızlayıb, onlara da bu gün, sabah öz evlərinizə qayıdaqınız - deyib çox diqə tutublar. Sonradan illər keçdikcə əhalisi bu yerlərde ev-əsiklik tərəfə yasaşaya bağılanıb, burada məskunlaşıbdılar. Ermənenin öz qızı ile burada məskunlaşıbdılar. Qonşuları Ərkənəz xalagıl də buradadır. Təzə məktəbin ikinci mərtəbəsində Simuzər xanım öz oğlu SSRİ idman ustası olmuş Akif müəllim qalırlar. Onlar bizdən qabaq ana-bala bu kəndə gəliblər. Hansı ailədə məktəbə yaşı uşaq varsa ele qaldığımız məktəbdə oxuya bilər. bizim uşaqlar da gələn gündən burada oxuyurlar. Təzə düzəliblər məktəbə. Əgər sizin də məktəb yaşı uşağı varsa, get direktora de ləğimisən, sonra gec olar. İşlər çətinə düber. Uşaq məktəbsiz qalması...

Mən səhəri orta məktəbin direktorunun yanına gedib tanış oldum: Salaməleyküm, hörmətli direktor! Mən bura təzə gəlmışəm. İki uşağım məktəb yaşlıdır, biri birinci sınıfda, o biri ise altıncı sınıfda oxumalıdır. Kəndimizdəki məktəbdə oxumaq onlara qismət olmadı. İstədim bu məktəbdə oxusunlar. Məni səmimi qarşılıy়an direktor dedi: Buyurun. Xoş gəlmisiniz. Heç narahat olmayın. Sabahdan uşaqlar məktəbə gəlsinlər. Mən onları sınıflara təqdim etdim. Heç narahat olmayın. Arxayı gedin. Hələ çox vaxt keçmeyib. Mən dərhal evə qayıdır hemin gün uşaqları götürüb Əli Bayramlı şəhərinə getdim. Məktəb ləvazimatları satılan mağazanı tapıb içəri keçdim. Divardan asılmış çantaları görəndə Mübariz tez məni qismət olmadı - deyib qalın boz parçadan tikilmiş çantanı tez əlinə alıb sevincək dedi: - Mənə sən qismətsən, boz parçadan olan çanta. Çox xoşuma gəlirsin. Mixəyi rəngli çantanı evimizdə divanın üstündə qaldı. Mən qismət olmadı.

Qardaşına çox diqqətlə baxan ikinci oğlum da dedi: - Ata, bu rəng yaxşıdır. İkisini alaqla, yaxşı olar. Biri Mübarizin, biri də mənim. Mən də bu rəngi bəyənirəm. Lap üreyimcədir.

Biz o mağazadan 2 çanta alıb sevinə-sevinə evimizə qayıtdıq. Şəhəri uşaq-lar sevinə-sevinə məktəbə getdilər.

İndi o illərdən 27 ilən çox vaxt keçir. Mübarizgil orta təhsilə yanaşı, ali təhsillərini də başa vurdular. Artı oğlu uşaq sahibidirlər. İndi hər dəfə nəvələrimə kitab, dəftər, qələm almaq üçün mağazaya girəndə, orada mixəyi rəngli çanta görəndə bu qəmli əhvalat yadına döşür, qəherlənirəm. "Qismətdən artıq yemək olmaz" demişlər, həyatda hər kəsin öz qisməti varmış...



Ənvər Şıxlardan

Bilər

Bir-birindən fərqli çiçək çətrini
Çəmənliyi tez-tez yoxlayan bilər.
Yüz gül içrə bənövşənin ətrini
Onu dəstə tutub, qoxlayan bilər.

Üzdə təbəssümdür sevinc aləmi,
Dərdlinin gözünün kəm olmaz nəmi!
Şən ehval duymam heç dərdi, qəmisi?
Ondan şələ tutub bağlayan bilər.

Həkim baxıb xəstəsinin üzünə,
Əlin qoyar ürəyinin nəbzine.
Çoxlar bilməz qəm qəherin rəmzi nə,
Onu sıfətində saxlayan bilər.

Nadan duymaz ağıl nədir, baş nədir,
Ürək nədir, bənzədilən daş nədir?
Kim dərə edər gözdən axan yaş nədir?
Onu ömrü boyu ağlayan bilər.

Söz var ki, özündə mənalar saxlar,
Həsrət kəlməsinin çox çaları var.
Vətən həsrətini ay Ənvər Şıxlardan,
Bu həsrət qəlbini dağlayan bilər!

Küsübdür

Xəyalımla uçdur bizim dağlara,
Gördüm nəse yaz gədikdən küsübdür.



MİRZƏ MİRİM OĞLU MİRİMLİ

DÜNYA, MƏNI SİLKƏLƏMƏ

Söz aradım, söz çevirdim,
Yüz aradım, yüz çevirdim,
Tanım, kimə üz çevirdim,
Üzündən ölüm tökülr.

Dərdim üstə dərd ələmə,
Ağır gelir yük şələmə,
Dünya, məni silkələmə,
Dəymışım, kalım tökülr.

Qismətim at təpiyində,
Ömrüm bəxtin tətiyində,
Əlim namərd etəyində,
Yüz ildi əlim tökülr.

Yaramı açım, göynəyir,
De, hara qaçım, göynəyir,
Demirəm, içim göynəyir,
Deyirəm dlim tökülr.
Dünya məni silkələmə,
Dəymışım, kalım tökülr.

Dağlar baxa-baxa qalıb yollara,
Zirvə yoldan, yol ətəkdən küsübdür.

Üzümə dəymədi dağın nəfəsi,
Meşədə yox idi bülbul nəğməsi.
Döşdə qaqıldamır kəkklik dəstəsi,
Kəkklik döşdən, döş kəkklikdən küsübdür.

Tam dəyişib bu dağların həyatı,
Yoxa çıxıb çoban-çoluq, elati,
Qulağı oxşayan "Çobanbayatı"
Tütək dağdan, dağ tütəkdən küsübdür.

Pozulub dağların köhnə ahəngi,
Xiffet çəkir çiçəklərin çələngi!
Gözə dəymir heç qızların səhəngi,
Bulaq qızdan, qız səhəndən küsübdür.

Cığır dağ yuxarı çıxıb yorular,
Hərdən sağa, hərdən sola burular.
Çiçək üstə vizıldamır arılar,
Ari baldan, bal pətəkdən küsübdür.

Ənvər Şıxlardan, heç açılmaz havası!
Otuz ildir davam edir davası!
Niyə eşidilmir elin duası?!
Dua dildən, dil diləkdən küsübdür.

Gözləyir bizi

Qarabağda məcbur ayrılib qalan
Qədim kənd həyatı gözləyir bizi.
Uşaqlıq çağının gözləri dolan
Hər ömrə saatı gözləyir bizi.

Dağılıb Vətənin hər tərefində,
Qəriblik yaşarıq kənd, şəhərində
İstiye bələnmiş yay səhərində
Dağın meh sovgatı gözləyir bizi.

Adəti var hər obanın, elin də,
Bayramı var hər bir ötən ilin də.
Neçə-neçə qoca, cavan dilində
"Novruz" zarafatı gözləyir bizi.

Yüz dərd var ki, hərəsi bir biçimdə,
Nə qaldı görməyək ömrə köçündə?!
Gizlənib qalıb dərə içinde
Payızın ovqatı gözləyir bizi.

Kimi təzə toy paltarı gezərdi,
Kimi görkəminə sığal düzərdi.
Qol götürüb "Vağzalı"ya sözərdi,
Elin toy-büsəti gözləyir bizi.

Ənver Şıxlardan, bir dözüm tap özündə,
İnam hakim olsun misran, sözündə!
Bahar çağı Köçaşanın gəzində
Bir "Çobanbayatı" gözləyir bizi!

Başımıza çaxar dünya

Nə bir kəlmə xəbər alar,
Nə də ki, qeydine qalar.
Gedənləri yola salar,
Arxasında baxar dünya.

Hamı düşər dərdə, oda,
Bütün ömrü gedər bada
Nə şah qalar, nə də gəda,
Axırına çıxar dünya!

Paltar edər bələkləri
Dayaq verər çəlikləri.
Bütün arzu, diləkləri
Başımıza qaxar dünya.

Hesaba almaz heç kimi,
Olar hökmünün hakimi!
Ölümü bir üzük kimi
Hər barmağa taxar dünya!

Ənver, alar həvəsini
Sakit kəsər nəfəsini
Sonda eçəl gülləsini
Başımıza çaxar dünya!

BOYLANMA QAR YAĞMIS XATIRƏLƏRDƏN

Zaman dərdlərimin sığal yeridi,
Qayıtmaya geriye səda, səs kimi,
Qayıtsan gözümüzde heç dənərsən,
Səni itirmişəm müqəddəs kimi.

Üfürmə o külü, qor olmaz daha,
Hər istək, hər arzu taleyə gülmez.
Gel aqma təzədən olub, keçəni,
Bəxtə yazılmayan qismətə gelməz.

Üşüyen elini bəri tutma heç,
Soyuq kül qalıb dır yanar odumdan.
Keçmişə oyatma, xatırlatma heç,
Adın da, səsin də çıxıb yadımdan.

Bu payız ömrümə gün doğmaz bir də,
Yorğun ümidi dənməz səfərdən.
Yoluma nur saçan işıqlar sönüb,
Boylanma qar yağmış xatırələrdən...

MƏNİM O ŞƏHƏRDƏ NƏYİM VAR AXI

(Məhəmməd Abdullaogluna)

İllər yorğunuyam, dözüm qalmayıb,
O yurda dönməyə üzüm qalmayıb,
Silinib yollardan izim qalmayıb,
Mənim o şəhərdə nəyim var axı.

Ürəkdən o yana yanın yerim yox,
Mərəmət umməgə aman yerim yox,
Üz tutub getməyə güman yerim yox,
Mənim o şəhərdə kimim var axı.

Ömrümün baharı, yaz çağım qalıb,
Girov evim qalıb, ocağım qalıb,
Üzümü qoymaşa torpağım qalıb,
Mənim o şəhərdə nəyim var axı.

Elə göynədim ki, göyüm bu yaşda,
Zamani, taleyi söyüm bu yaşda?
De, kimin qapısın döyüm bu yaşda,
Mənim o şəhərdə kimim var axı.

Gəlmədi, verdiyi zamandan keçib,
İnsafdan, mürvətdən, imandan keçib,
Mənimki kitabdan-Qurandan keçib,
Mənim o şəhərdə nəyim var axı...

DÜZƏLƏN DEYİL

Daşan qabın alovunu,
Tor quranın tilovunu,
Bedəy atın cilovunu,
Çəkməsən düzələn deyil.

Dosta deyilmiş yalani,
Örkəni çürük palanı,
Bürkü əyilmiş qalani
Sökəməsən düzələn deyil.

Ətəkləmə yanın közü,
Tərs sillədi sözün düzü.
Vətənə kəc baxan gözü
Tökəməsən düzələn deyil.

Əriyən qar iz saxlamır,
Sönmüş ocaq köz saxlamır.
O ağız ki, söz saxlamır,
Tikməsən düzələn deyil...

Qəzet Ədliyyə Nazirliyində qeydə
alınıb.
H/h:55233080000
kod: 200888
VÖEN: 9900003611
M/h: 013010001031
Kapitalbankın Cəbrayıl filialı
VÖEN: 8200035441
Ünvan: AZ 1073, Bakı şəh.,
Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə
"Azərbaycan" nəşriyyatı.
Telefon: (051) 441-15-82

Müəlliflərin mövqeyi ilə
redaksiyanın mövqeyi üst-üstə
düşməyə biler.

Materiallardakı faktların
doğruluğuna müəlliflər cavabdehdir.
Ölyazmalar geri qaytarılır.

"Xudafərin harayından qalan mən..."

XUDAFƏRİN

**Məktəbilərimizin
ordumuzla həmrəyliyi**

Eşq olsun sarsılmaz birliyə!



İyulun 12-də düşmənin To-vuz rayonu istiqamətindən və-tənimizə qarşı sərhəd pozuculuğu törətmək xülyası ordumu-zun əzmkarlığı sayesində boş-açıxdı. Ali Baş Komandanımız cənab İlham Əliyevin Azərbaycan ordusunun öz torpaqlarını qorumağa və işğaldən azad-ətməyə tam gücü çatdırığını bay-an etməsi, "əger kişisənsə, gel bizimlə təkbətək vuruş!" şəklin-de sərt bəyanat səsləndirməsi bir də böyükdən kiçiyə hamimizda böyük coşgunluq hissi doğurdu. Həttə məktəblilərimiz də ordumuza dəstək nümayişi-ne qoşuldular. Əllərinde üçrengli Azərbaycan bayrağı səkile-rə axışdırlar.

təblilər də əllərində bayraq birlik nümayiş etdirdilər. Onların ara-sında məktəbli idmançılarımız Emin və Səid Uğur oğlu Beh-budlu qardaşları, Yusif Məmmədzadə, İlkin Balakişiyev, Ca-vid və Cehun Behbudovlar, Elgün Ağaklışiyev, Azər Balakişiyev, Əli Abdullayev və başqa-ları da vardır. Bu, onu nümayiş etdirirdi ki, uşaqqan böyüyə ha-mımız doğma torpaqlarımızın azad olunmasına Ali Baş Ko-mandanımızın etrafında vahid bir cəbhədəyik. Eşq olsun beş-sarsılmaz birliyimizə!

Şakir ALBALIYEV

Cəbrayıl RİH, YAP rayon təşkilatı və "Xudafərin" qəzeti

Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Kamal Həsənova,
xalası Quliyeva Rüxsarə Bahadur qızının və xalası qızı
Qasimova Kənül İsmayıllı qızının
vəfatlarından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə baş-sağlığı verirlər.

Allah rəhmət eləsin!

Cəbrayıl RİH, YAP rayon təşkilatı və "Xudafərin" qəzeti

Rayon İcra Hakimiyyətinin sabiq başçısı və sabiq millət vekili Kərəm Əliyev, əzizləri yazılı
Sabir Məmmədovla həyat yoldaşı Rahilə Qara qızının
vəfatlarından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə baş-sağlığı verirlər.

Allah rəhmət eləsin!

Cəbrayıl RİH, YAP rayon təşkilatı və "Xudafərin" qəzeti

Baxışlıyev Atalar Şavahat oğlu, Mirimli Sara Məmiş qızı, Hüseynova Mixək Əbil qızı, Vəlihanov Ələkbər Ləmeyxa oğlu, İsayev Uğur Murtuza oğlu, Şixiyev Qurban Əbiş oğlu, Misirxanova Günday Mirəli qızı və Əhmədov Akif Məhəmməd oğlunun vəfatlarından kədərləndiklərini bildirir və ailə üzvlərinə dərin hüznə başsağlığı verirlər.

Allah rəhmət eləsin!

**Baş redaktor:
Şakir Əlif oğlu
ALBALIYEV**

Qəzet Ədliyyə Nazirliyində qeydə
alınıb.
H/h:55233080000
kod: 200888
VÖEN: 9900003611
M/h: 013010001031
Kapitalbankın Cəbrayıl filialı
VÖEN: 8200035441
Ünvan: AZ 1073, Bakı şəh.,
Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə
"Azərbaycan" nəşriyyatı.
Telefon: (051) 441-15-82

Müəlliflərin mövqeyi ilə
redaksiyanın mövqeyi üst-üstə
düşməyə biler.

Materiallardakı faktların
doğruluğuna müəlliflər cavabdehdir.
Ölyazmalar geri qaytarılır.

Qəzet "Açıq Səma" qəzeti
qəzeti kompüter mərkəzində
yığılib, səhifələnib və "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib.
albalievshakir@gmail.com
albalievshakir@rambler.ru
Sifariş №: 2500
Tiraj: 1500